

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**ANALIZA POSLOVANJA PODJETJA
JERUHA, D. O. O.**

Ljubljana, september 2008

IRENA KIRN

IZJAVA

Študentka Irena Kirn izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Simona Čadeža, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, 12. 9. 2008

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 PREDSTAVITEV PODJETJA	2
2 ANALIZA USPEHA POSLOVANJA	4
2.1 POJMOVANJE USPEHA POSLOVANJA	4
2.2 ANALIZA PRIHODKOV	5
2.3 ANALIZA ODHODKOV	6
2.4 ANALIZA POSLOVNEGA IZIDA	9
3 ANALIZA USPEŠNOSTI POSLOVANJA PODJETJA	12
3.1 POJMOVANJE USPEŠNOSTI POSLOVANJA	12
3.2 ANALIZA PRODUKTIVNOSTI POSLOVANJA	14
3.3 ANALIZA EKONOMIČNOSTI POSLOVANJA	15
3.4 ANALIZA RENTABILNOSTI POSLOVANJA	16
4 ANALIZA SREDSTEV PODJETJA	18
4.1 OBSEG IN STRUKTURA SREDSTEV	18
4.2 ANALIZA DOLGOROČNIH SREDSTEV	20
4.2.1 OBSEG IN STRUKTURA DOLGOROČNIH SREDSTEV	21
4.2.2 ODPISANOST OSNOVNIH SREDSTEV	22
4.3 ANALIZA KRATKOROČNIH SREDSTEV	24
4.3.1 OBSEG IN STRUKTURA KRATKOROČNIH SREDSTEV	25
4.3.2 HITROST OBRAČANJA KRATKOROČNIH SREDSTEV	26
5 ANALIZA FINANCIRANJA PODJETJA	28
5.1 OBSEG IN STRUKTURA OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	28
5.2 RAZMERJE MED SREDSTVI IN FINANČNIMI VIRI	32
5.2.1 ANALIZA PLAČILNE SPOSOBNOSTI	33
5.2.2 ALTMANOV MODEL	35
SKLEP	37
LITERATURA IN VIRI	39
PRILOGE	1

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Vrednost v EUR in struktura v % v letih 2005, 2006 in 2007</i>	5
<i>Tabela 2: Vrednost v EUR in struktura v % v letih 2005, 2006, 2007</i>	8
<i>Tabela 3: Poslovni izid (v EUR) podjetja Jeruha, d.o.o., Borovnica, v obdobju 2005, 2006 in 2007</i>	11
<i>Tabela 4: Razporeditev dobička podjetja Jeruha d.o.o., v letu 2007 (v EUR)</i>	12
<i>Tabela 5: Produktivnost dela podjetja Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006, 2007</i>	14
<i>Tabela 6: Ekonomičnost poslovanja podjetja Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006 in 2007</i>	15
<i>Tabela 7: Rentabilnost poslovanja podjetja Jeruha, d.o.o., za leta 2005, 2006, 2007</i>	17
<i>Tabela 8: Obseg in struktura sredstev podjetja Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006 in 2007 (v EUR)</i>	19
<i>Tabela 9: Obseg in struktura dolgoročnih sredstev za podjetje Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006 in 2007 (v EUR)</i>	21
<i>Tabela 10: Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev podjetja Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006 in 2007 (v EUR)</i>	23
<i>Tabela 11: Obseg in struktura kratkoročnih sredstev podjetja Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006, 2007 (v EUR)</i>	25
<i>Tabela 12: Koefficient obračanja kratkoročnih sredstev in trajanje enega obrata v številu dni podjetja Jeruha, d.o.o. v letih 2005, 2006, 2007</i>	27
<i>Tabela 13: Obseg in struktura obveznosti do virov sredstev podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007 (v EUR)</i>	29
<i>Tabela 14: Stopnja kapitalizacije in stopnja zadolženosti podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007</i>	31
<i>Tabela 15: Razmerje med sredstvi in viri financiranja podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007</i>	32
<i>Tabela 16: Kazalci plačilne sposobnosti podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007 (v EUR)</i>	34
<i>Tabela 17: Izračun kazalca finančnega zdravja podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007</i>	36

KAZALO PRILOG

<i>Priloga 1: Statistični podatki iz Bilanc stanja podjetja Jeruha, d. o. o., Borovnica, na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007 v tekočih cenah in stalnih cenah iz leta 2007 (v EUR)</i>	1
<i>Priloga 2: Statistični podatki iz Izkazov poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o., Borovnica, v letih 2005, 2006 in 2007 v tekočih in stalnih cenah iz leta 2007 (v EUR)</i>	4

UVOD

V Sloveniji so se računovodski servisi začeli pojavljati konec 80. let prejšnjega stoletja. Takrat so se začela ustanovljati mala podjetja, ki so bila premajhna, da bi zaposlovala računovodje, tako se je pojavila potreba po servisih. Z dejavnostjo računovodskih servisov se ukvarja več kot 3000 pravnih oseb. Konkurenca je tako velika. Za uspešno poslovanje je potrebno hitro prilagajanje spremembam in zahtevam uporabnikov računovodskih storitev, poznavanje prednosti in slabosti podjetja, postavljanje ciljev podjetja in način njihovega doseganja. Analiza poslovanja nam pokaže, kako uspešni ali neuspešni smo pri tem. Neposreden namen analize je ustrezno odločanje za doseganje čim večje uspešnosti poslovanja podjetja. Analizirala bom letna računovodska poročila računovodskega servisa Jeruha, d. o. o. Cilj diplomskega dela je analiza poslovanja. Motiv za proučevanje tega podjetja je, ker sem v njem zaposlena že skoraj deset let, že prej pa sem spremljala njegovo poslovanje in pomagala pri lažjih delih.

V diplomskem delu bom analizirala računovodske izkaze podjetja Jeruha, d. o. o., Borovnica, za leta 2005, 2006 in 2007. V tem obdobju sta se zgodili dve veliki spremembi, ki sta vplivali na računovodsko poročanje. Konec leta 2004 je bil spremenjen Zakon o gospodarskih družbah, ki je začel veljati 1. 1. 2005. Tako je bilo treba Slovenske računovodske standarde uskladiti s spremenjenimi zahtevami novega zakona. Novi Slovenski računovodski standardi so začeli veljati 1. 1. 2006. S 1. 1. 2007 pa je Slovenija zamenjala denarno enoto iz tolarja v evro.

Temeljna računovodska izkaza za zunanje poročanje sta izkaz poslovnega izida in bilanca stanja. Zaradi primerljivosti podatkov sem morala upoštevati nekaj prilagoditev. Letni računovodski izkazi za leto 2005 so bili izdelani v tolarjih in po starih Slovenskih računovodskih standardih; za leto 2006 so bili narejeni že po novih Slovenskih računovodskih standardih in še v tolarjih; za leto 2007 pa v evrih. Pomemben dejavnik, ki vpliva na primerljivost podatkov, je letna inflacija. Računovodski izkazi so izraženi vrednostno. Zaradi primerljivosti podatkov sem podatke leta 2005 uskladila z novimi Slovenskimi računovodskimi standardi, preračunala v evre in upoštevala inflacijo leta 2006 in 2007. Podatke iz leta 2006, ki so bili že izdelani po novih Slovenskih računovodskih standardih, sem preračunala v evre in indeksirala z inflacijo leta 2006. Višino inflacije določamo z indeksom rasti cen življenjskih potrebščin. Ta je bil v letu 2005 102,3, v letu 2006 102,8, v letu 2007 pa 105,6.

Podatki iz izkazov poslovnega izida so oblikovani za določeno obdobje. Za leti 2005 in 2006 sem jih preračunala z indeksi povprečne rasti cen življenjskih potrebščin.

Indeksi so :

- januar do december 2006/januar do december 2005 je 102,5;
- januar do december 2007/januar do december 2006 je 103,6.

- Podatki iz bilance stanja predstavljajo sredstva in obveznosti do virov sredstev na določen dan. Podatke sem zato preračunala z indeksom rasti cen življenjskih potrebščin posameznega leta.

Diplomsko delo je razdeljeno na sedem poglavij. V prvem so predstavljeni ustanovitev in razvoj podjetja ter njegove dejavnosti. V drugem delu je obravnavan uspeh poslovanja podjetja v opazovanem obdobju in zajema analizo prihodkov, odhodkov, stroškov in poslovnega izida. Sledi analiza uspešnosti, kjer sta najpomembnejša kazalnika rentabilnost in analiza sredstev podjetja. Zadnji del se nanaša na analizo financiranja podjetja. Rezultati analize so na kratko strnjeni in razloženi v sklepu.

1 PREDSTAVITEV PODJETJA

Podjetje Jeruha, d. o. o., Borovnica, je dobilo ime po predelu Borovnice, kjer ima svoj sedež, poslovne prostore pa ima v Ljubljani. Ustanovljeno je bilo 29. 1. 1992 v skladu z Zakonom o podjetjih, na Temeljnem sodišču Ljubljana pa je bilo registrirano 2. 4. 1992.

Dejavnost podjetja je:

- organiziranje, registracija in prenehanje podjetij;
- opravljanje finančno-računovodskih storitev;
- svetovanje in zastopanje pravnih in fizičnih oseb pri organiziranju in registraciji podjetij;
- urejanje premoženjskih zadev;
- svetovanje s finančno-računovodskega področja in področja davkov;
- posredovanje in zastopanje na področju prometa blaga in storitev.

Podjetje opravlja predvsem tri dejavnosti:

- a) kadrovske svetovanje,
- b) organizacija in registracija podjetij,
- c) računovodsko knjigovodske storitve.

Podjetje je imelo tri leta podpisano pogodbo z Zavodom za zaposlovanje. Svetovalo in pomagalo je brezposelnim iskalcem zaposlitve, prijavljenim na tem zavodu. V treh letih je nasvete poiskalo triindvajset kandidatov za samozaposlitev, enaindvajset pa se jih je samozaposlilo ob pomoči Jeruhe, d. o. o., kot samostojni podjetniki oziroma z ustanovitvijo družb z omejeno in družb z neomejeno odgovornostjo. Večina samozaposlenih se je odločila, da jim v Jeruha, d. o. o., opravljajo računovodsko-knjigovodske storitve.

Podjetje je, dokler je to omogočal Zakon o podjetjih, organiziralo in registriralo podjetja, po sprejetju Zakona o notariatu pa pripravlja dokumentacijo za registracijo v sodelovanju z

notarjem. Jeruha, d. o. o., ves čas pripravlja potrebne akte: Pravilnik o delovnih razmerjih, Sistemizacija (notranja organizacija) delovnih mest, Pravilnik o plačah, Pravilnik o disciplinski in odškodninski odgovornosti.

Zdaj opravlja kadrovske svetovanje predvsem za svoje stranke, z nasveti pa pomaga tudi drugim, sestavlja jim pogodbe o zaposlitvi, razne pravilnike, ureja dokumentacijo za odhod v pokoj in podobno.

V opazovanih treh letih je družba odprla nekaj podjetij, predvsem družbe z omejeno odgovornostjo in samostojne podjetnike. Za odprte podjetij so se odločili predvsem mladi ljudje, za katere je bila zaposlitev v svojem podjetju prva služba. Zanje smo uredili vso potrebno dokumentacijo na sodišču, Ajpesu, davčnem uradu, Zavodu za zaposlovanje in banki.

Že v začetku leta 1992 se je v Jeruhi, d. o. o., začelo opravljati računovodske in knjigovodske storitve za samostojne podjetnike in družbe. Ves čas uporabljajo računovodske programe, ki jih izdeluje SAOP, d. o. o., iz Šempetra pri Novi Gorici. V Jeruhi, d. o. o., ves čas spremljajo spremembe zakonodaje, ki se zaradi prilagajanja Evropski uniji zelo hitro spreminja, predvsem v gospodarstvu.

Te storitve predstavljajo v podjetju 95 % vsega prometa. Nekaj strank je zelo velikih, imajo veliko prometa in zaposlenih ter dnevno dostavljajo dokumentacijo v knjiženje. Dnevno jim Jeruha, d. o. o., izdeluje plačilne naloge za plačila računov, pošilja odprte postavke, mesečno pa razne bilance in izkaze. Vsaka delavka ima vsaj eno večjo stranko. Poleg tega ima podjetje srednje velike stranke, ki dokumentacijo dostavijo enkrat ali dvakrat na mesec. Mesečno se jim obračunajo plače, za izplačilo pripravijo preostale pogodbe: o poslovanju, podjemne, najemne in avtorske pogodbe. Mesečno ali trimesečno se jim obračuna davek na dodano vrednost. Tem strankam se med letom izdelujejo bilance in izkazi po dogovoru, nekaterim na dva ali tri mesece, vsem pa vsakih šest mesecev. Majhne stranke, ki ne obračunavajo plač in niso zavezanke za plačilo davka na dodano vrednost, dostavijo dokumentacijo na daljša časovna obdobja, saj je treba za njih le Ajpesu oddati poslovne bilance, Davčni upravi Republike Slovenije pa davčno bilanco. Podjetje Jeruha, d. o. o., za vse svoje stranke oddaja davčne obrazce po spletu, za nekaj manjših pa opravlja plačilni promet.

V podjetju Jeruha, d. o. o., Borovnica, je zaposlenih šest ljudi, vsi za nedoločen čas. Med njimi ima ena delavka univerzitetno izobrazbo ekonomske smeri, dve visoko ekonomsko izobrazbo, dve pa srednjo izobrazbo, od tega ima ena opravljeno enoletno računovodsko usposabljanje.

Tri mlade delavke z visoko izobrazbo se bodo ob pomoči delavk z dolgoletnimi izkušnjami usposobile za računovodska dela, kajti računovodja lahko postaneš šele po nekaj letih opravljanja te dejavnosti, če imaš nekoga, ki ti lahko pomaga in svetuje.

Podjetje posluje že šestnajst let. Njegov cilj je, da se obdrži na trgu in uspešno posluje še naprej. Za uresničitev tega cilja je pogoj zadovoljstvo strank. Podjetje se trudi slediti vsem novostim, ne samo v zakonodaji, ampak tudi v programski in strojni opreми. Zelo pomembni so tudi zaposleni, zato so zaposlili visoko izobražene mlade delavke, ki jih s prakso uvajajo v delo.

Konkurenca na trgu je huda, saj je v Sloveniji veliko računovodskih servisov. Samo v stavbi v Ljubljani, kjer ima podjetje svoje prostore, so trije, kmalu pa bo pisarne v isti stavbi najel še četrti. Zato je pomembno, da ima podjetje sodobne programe, ki omogočajo hiter in pregleden prenos podatkov do strank. Poleg knjigovodskih storitev se vedno bolj pojavlja potreba po dodatnih storitvah, npr. po analiziranju in pomoči pri poslovnem odločanju. Za takšno delo je potrebno poleg branja zakonodaje dodatno izobraževanje. Podjetje je zato na polletno izobraževanje za vodjo računovodskega servisa na Gospodarski zbornici napotilo delavko.

2 ANALIZA USPEHA POSLOVANJA

2.1 POJMOVANJE USPEHA POSLOVANJA

Poslovni izid ali poslovni rezultat podjetja je razlika med prodajno vrednostjo ali prihodki in med zanjo potrebnimi stroški. Pozitivna razlika je dobiček, negativna pa izguba. Podjetje je uspešno, če ustvarja dobiček, in neuspešno, če ima izgubo. Večja kot je pozitivna razlika med prihodki in stroški, uspešnejše je podjetje (Pučko & Rozman, 1992, str. 216).

Podjetje je uspešno, ko izpolni neki cilj. Cilji podjetja pa so različni: najpogostejši je dolgoročno doseganje dobička. Sledijo še cilji, kot so učinkovitost, npr. v doseganju nizkih stroškov, zadovoljstvo zaposlenih, vodilni tržni položaj, kakovost izdelkov in storitev ... Podjetje je uspešno, kadar so potrebna sredstva za doseg ciljev sorazmerna rezultatu.

Ugotavljanje in predvidevanje uspeha je zelo pomembno, saj kaže na delo v podjetju, omogoča popravljanje posledic in preprečevanje vzrokov, ki bi vodili v neuspešnost (Pučko & Rozman, 1992, str. 216).

Računovodstvo ugotavlja poslovni rezultat v izkazu poslovnega izida. V njem je predstavljeno oblikovanje poslovnega izida v določenem obdobju. To obdobje je – glede na uporabnike informacij – različno. Za zunanje poročanje pa je enako koledarskemu letu.

Poslovni izid Jeruhe, d. o. o., bom prikazala z analizo prihodkov, odhodkov in analizo poslovnega izida za leta 2005, 2006, 2007.

2.2 ANALIZA PRIHODKOV

Prihodke opredeljuje SRS 18. Prihodki so povečanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki povečanj sredstev ali zmanjšanj dolgov. Prek poslovnega izida vplivajo na velikost kapitala. Razčlenjujemo jih na poslovne, finančne in druge prihodke. Poslovni in finančni prihodki se štejejo kot redni prihodki.

Poslovni prihodki so prihodki od prodaje izdelkov, trgovskega blaga in materiala ter opravljanja storitev. Med poslovne prihodke štejemo tudi druge poslovne prihodke, povezane s poslovnimi učinki (subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije, premije ipd.). Obsegajo tudi prevrednotovalne poslovne prihodke. Ti se pojavijo ob odtujitvi opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev kot presežki njihove prodajne vrednosti nad njihovo knjigovodsko vrednostjo.

Finančni prihodki so prihodki od naložbenja. Pojavljajo se v zvezi s finančnimi naložbami in v zvezi s terjatvami. Sestavljajo jih obračunane obresti in deleži v dobičku drugih, pa tudi prevrednotovalni finančni prihodki, ki se pojavijo ob odtujitvi finančnih naložb.

Druge prihodke sestavljajo neobičajne postavke in preostali prihodki, ki povečujejo poslovni izid. Po starih SRS so bili med druge (izredne) prihodke uvrščeni tudi prihodki iz rednega delovanja, ki so se nanašali na minula leta. Po novih standardih take prihodke uvrščamo med redne prihodke, če niso pomembnejših vrednosti. Pomembnejši zneski povečujejo poslovni izid leta, iz katerega izhajajo. Tako ne vplivajo na tekoči poslovni izid, ampak se odrazijo na kapitalu družbe. Podjetje Jeruha, d. o. o., v opazovanih obdobjih ni imelo takih prihodkov, zato prilagoditev iz tega naslova ni.

Tabela 1: Vrednost v EUR in struktura v % v letih 2005, 2006 in 2007

Vrsta	Leto 2005		Leto 2006		Leto 2007		1 06/05	1 07/06
	Vrednost	%	Vrednost	%	Vrednost	%		
Poslovni prihodki	156.905	99,99	153.389	99,99	151.123	99,84	0,98	0,99
Čisti prihodki od prodaje storitev	156.905	99,99	153.385	99,99	151.123	99,84	0,98	0,99
Drugi poslovni prihodki	0	0,00	4	0,00	0	0,00	-	0,00
Finančni prihodki	22	0,01	16	0,01	185	0,12	0,70	11,90
Finančni prihodki iz danih posojil	0	0,00	0	0,00	173	0,11	-	-
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	22	0,01	16	0,01	12	0,01	0,70	0,77
Drugi prihodki	0	0,00	0	0,00	60	0,04	-	-
PRIHODKI SKUPAJ	156.928	100,00	153.405	100,00	151.368	100,00	0,98	0,99

Vir: Izkazi poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o., Borovnica, za leta 2005, 2006 in 2007.

Podatki so zaradi medletne primerljivosti usklajeni s povprečnim indeksom rasti cen za posamezna leta. Uskladitve zaradi sprememb SRS niso potrebne, ker izkazi ne vsebujejo postavk, ki bi to zahtevale.

Poslovne prihodke podjetja predstavljajo v pretežni meri prihodki od prodaje računovodskih storitev, in sicer približno 95 %. Poslovni prihodki od registracij in prenehanja podjetij znašajo 3 %, od svetovanja s finančno-računovodskega področja in področja davkov pa 2 %. Podjetje svojim strankam, za katere vodi računovodstvo, svetovanja posebej ne zaračunava. Višina drugih poslovnih prihodkov in finančnih prihodkov je majhna, zato nimajo pomembnega vpliva na poslovni izid.

Iz Tabele 1, na strani 5, je razvidno, da so se realni prihodki v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 znižali za 2 %, v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 pa za 1 %. Podjetje se ukvarja z računovodskimi storitvami. Njegove stranke so podjetja iz različnih vej gospodarstva. Gospodarske spremembe, ki smo jim priča v zadnjih letih, npr. povečanje števila gospodarskih subjektov, odpiranje slovenskega trga tujcem, pomembno vplivajo na poslovanje posameznih podjetij. Dodaten dejavnik, ki pomembno vpliva na uspeh poslovanja malih podjetij, je tudi finančna nedisciplina v slovenskem gospodarstvu. Mala podjetja se lažje prilagajajo spremenjenim zahtevam trga, nadomestitev finančnih sredstev zaradi plačilne nediscipline pa je težja. Predvsem v proizvodnih organizacijah je to velik problem, saj potrebujejo surovine, ki jih zaradi pomanjkanja denarnih sredstev ne morejo kupiti v zadostni količini, da bi njihova proizvodnja tekla nemoteno in v polni zmogljivosti. Poslovna politika podjetja Jeruha, d. o. o., je dolgoročno poslovanje in ne samo doseganje dobičkov v posameznem letu. Tako dosežena cena računovodskih storitev ni vedno optimalna, vendar se je v praksi pokazalo, da je taka poslovna politika dolgoročno koristna. Večina podjetij se po določenem obdobju sanira, takrat pa se tudi uskladi cena računovodskega dela na dejansko vrednost. Dodatno je na realno znižanje prihodkov vplivala tudi inflacija, ki je bila predvsem v letu 2007 precej visoka. Cen storitev podjetje (zaradi že zgoraj navedenih razlogov) ni v celoti uskladilo z njo. Te pa so glede na razmere po oceni poslovodstva optimalne. Povečanje prihodkov bi lahko dosegli samo s pridobitvijo novih strank. V podjetju so zaposlene predvsem ženske. Skupaj je zaposlenih pet, od tega tri mlajše. Cilj podjetja je tudi zagotoviti stalno in stabilno zaposlitev. Prizadeva si, da bi mlajše delavke dosegle ustrezno izobrazbo in si ustvarile družino, ki je za zadovoljstvo ljudi zelo pomembna. Samo zadovoljni in ustrezno izobraženi delavci so za podjetje koristni.

Vse tri mlajše delavke so pridobile visoko izobrazbo oziroma so tik pred pridobitvijo. Ena od zaposlenih se bo letos vrnila s porodniškega dopusta, tako bo kolektiv popoln, podjetje pa je že pridobilo tri nove stranke.

2.3 ANALIZA ODHODKOV

Odhodke opredeljuje SRS 17. Odhodki so zmanjšanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki zmanjšanja sredstev (na primer zalog blaga zaradi prodaje) ali povečanja

dolgov (na primer zaradi zaračunanih obresti); prek poslovnega izida vplivajo na velikost kapitala.

Razvrščajo se na poslovne, finančne in druge odhodke. Poslovni odhodki in finančni odhodki so redni odhodki.

Poslovni odhodki so v načelu enaki vračunanim stroškom v obračunskem obdobju, povečanim za stroške, ki se zadržujejo v začetnih zalogah izdelkov in nedokončane proizvodnje, ter zmanjšani za stroške, ki se zadržujejo v končnih zalogah izdelkov in nedokončane proizvodnje. V trgovskih podjetjih, kjer se stroški ne zadržujejo v zalogah, je treba pri ugotavljanju poslovnih odhodkov všteti še nabavno vrednost prodanega trgovskega blaga. Podobno kot trgovsko blago se obravnava tudi prodani material. Vsa podjetja morajo tem stroškom dodati še morebitne deleže zaposlencev v razširjenem dobičku in prevrednotovalne poslovne odhodke, ki pred tem niso bili obravnavani kot stroški.

Poslovni odhodki se po namenu razvrščajo na proizvajalne stroške prodanih količin in v trgovskih podjetjih na nabavno vrednost prodanih količin ter na posredne stroške nabavljanja in prodajanja, neposredne stroške prodajanja, posredne stroške skupnih služb in na prevrednotovalne poslovne odhodke, ki niso stroški. Prevrednotovalni poslovni odhodki se pojavijo v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi, neopredmetenimi sredstvi in obratnimi sredstvi zaradi njihove oslabitve, če zmanjšanje njihove vrednosti ni krito s presežkom iz prevrednotenja kapitala iz njihove predhodne okrepitve.

Finančni odhodki so odhodki za financiranje in odhodki za naložbenje. Prve sestavljajo predvsem stroški danih obresti, drugi pa imajo predvsem naravo prevrednotovalnih finančnih odhodkov. Prevrednotovalni finančni odhodki se pojavljajo v zvezi s finančnimi naložbami zaradi njihove oslabitve, če zmanjšanje njihove vrednosti ni krito s presežkom iz prevrednotenja kapitala.

Druge odhodke sestavljajo neobičajne postavke (izredni odhodki) in preostali odhodki, ki zmanjšujejo poslovni izid.

Podatki so zaradi medletne primerljivosti usklajeni s povprečnim indeksom rasti cen za posamezna leta. Uskladitev zaradi sprememb SRS niso potrebne, ker izkazi ne vsebujejo postavk, ki bi to zahtevale.

Odhodke predstavljajo v pretežni meri poslovni odhodki. Delež finančnih odhodkov in drugih odhodkov je zanemarljiv, saj predstavlja manj kot 0,13 %. Poslovni odhodki so se realno zniževali. Leta 2006 so se v primerjavi z letom 2005 znižali za 3 %, leta 2007 v primerjavi z letom 2006 pa za 7 %.

Tabela 2: Vrednost v EUR in struktura v % v letih 2005, 2006, 2007

Vrsta	Leto 2005		Leto 2006		Leto 2007		I 06/05	I 07/06
	Vrednost	%	Vrednost	%	Vrednost	%		
Poslovni odhodki	155.620	99,93	150.419	99,89	140.077	99,86	0,97	0,93
I. Stroški blaga, materiala in storitev	27.646	17,75	24.036	15,96	21.089	15,03	0,87	0,88
1. Stroški porabljenega materiala	3.922	2,52	2.791	1,85	2.978	2,12	0,71	1,07
2. Stroški storitev	23.725	15,24	21.245	14,11	18.111	12,91	0,90	0,85
II. Stroški dela	121.216	77,84	119.996	79,68	113.941	81,23	0,99	0,95
1. Stroški plač	80.192	51,50	79.490	52,79	77.987	55,60	0,99	0,98
2. Stroški pokojninskih zavarovanj	9.190	5,90	9.480	6,30	8.795	6,27	1,03	0,93
3. Stroški drugih socialnih zavarovanj	5.814	3,73	5.763	3,83	5.654	4,03	0,99	0,98
4. Drugi stroški dela	26.020	16,71	25.262	16,78	21.505	15,33	0,97	0,85
III. Odpisi vrednosti	6.518	4,19	5.992	3,98	4.504	3,21	0,92	0,75
1. Amortizacija	6.518	4,19	5.695	3,78	4.504	3,21	0,87	0,79
2. Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	0	0,00	297	0,20		0,00	-	0,00
IV. Drugi poslovni odhodki	239	0,15	395	0,26	543	0,39	1,65	1,38
Finančni odhodki	0	0,00	0	0,00	2	0,00	-	-
1. Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznost	0	0,00	0	0,00	2	0,00	-	-
Drugi odhodki	102	0,07	173	0,11	188	0,13	1,70	1,09
ODHODKI	155.722	100,00	150.592	100,00	140.267	100,00	0,97	0,93

Vir: Izrazi poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o., Borovnica, za leta 2005, 2006 in 2007.

Podjetje Jeruha, d. o. o., se ukvarja s storitvami. Odhodke predstavljajo tako predvsem splošni stroški. Iz strukture stroškov opazovanih treh let je razvidno, da stroški porabljenega materiala predstavljajo povprečno 2,16 %, stroški storitev 14,09 %, stroški dela 79,58 %, odpisi vrednosti 3,79 %, finančni in drugi odhodki skupaj pa 0,38 %.

Stroški materiala so stroški energije (elektrika, stroški ogrevanja), nadomestni deli in material za vzdrževanje osnovnih sredstev, pisarniški material, drug material. V letu 2006 so se ti stroški v primerjavi z letom 2005 znižali za 29 %. Na zmanjšanje je vplivalo predvsem znižanje stroškov ogrevanja zaradi zamenjave energentov. Namesto plinskega olja sedaj uporablja za ogrevanje zemeljski plin v individualnem kurišču. Na znižanje stroškov materiala je vplivalo tudi znižanje stroškov pisarniškega materiala in stroškov strokovne literature. V letu 2007 v primerjavi z letom 2006 so se ti stroški povečali za 7 %, predvsem zaradi povečanja stroškov pisarniškega materiala. Delež stroškov porabljenega materiala je v

strukturi stroškov majhen, zato že nakup dveh ali treh kartuš barve za tiskalnik in fotokopirni stroj pomeni velik odstotkovni dvig.

Stroške storitev predstavljajo: poštna storitve, telekomunikacijske storitve (telefon, mobitel, internet), storitve za vzdrževanje osnovnih sredstev, povračila stroškov v zvezi z delom zaposlenim (dnevnice, kilometrine, izobraževanje), bančne storitve, zavarovalne premije – zavarovanje poslovnih prostorov in opreme in zavarovanje odgovornosti, storitve zunanjih svetovalcev, notarjev, storitve za reprezentanco in reklamo, vzdrževanje poslovnih prostorov in druge storitve. Stroški storitev so se v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 znižali za 10 %. Na znižanje je vplivalo predvsem znižanje stroškov za vzdrževanje osnovnih sredstev. Podjetje je v juliju 2006 obnovilo računalniško opremo, ki predstavlja največji delež opredmetenih osnovnih sredstev, ki povzročajo stroške vzdrževanja. Ti so bili zato v drugi polovici leta majhni. Še bolj je ta vpliv viden v letu 2007, ko so bili stroški vzdrževanja nižji celo leto.

Stroški amortizacije osnovnih sredstev so se v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 znižali za 13 %. Znižanje je posledica že dokončno amortiziranih računalnikov, ki so bili nadomeščeni v drugi polovici leta 2006. V letu 2007 v primerjavi z letom 2006 se je strošek amortizacije znižal za 21 %. Strošek amortizacije opredmetenih osnovnih sredstev se je zvišal za 3 % zaradi amortiziranja računalnikov, strošek amortizacije poslovnih prostorov pa se je znižal za 42 %. Inventurna komisija je ugotovila, da je stopnja odpisa zgradb, ki je bila v začetku določena v višini 5 %, previsoka in je predlagala znižanje na 3 %, kar je podjetje upoštevalo.

V strukturi stroškov predstavljajo največji strošek stroški dela. V septembru 2006 je iz podjetja odšla delavka, podjetje pa ni zaposlilo nove. Stroški dela so se tako v letu 2006 kljub povečanju plač zaradi uskladitve z inflacijo znižali za 1 %. Maja 2007 se je v podjetju zaposlila nova delavka – pripravnica. Stroški dela so se v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 znižali za 5 %. Stroški dela pripravnice so bili nižji, kot so bili stroški dela delavke, ki je odšla. Nižji so bili tudi stroški povračil za prevoz na delo, saj je nova delavka iz Ljubljane, prejšnja pa se je vozila na delo iz oddaljenega kraja.

2.4 ANALIZA POSLOVNEGA IZIDA

Izkaz poslovnega izida je računovodsko poročilo razdobja in vsebuje računovodske informacije o spremembah sredstev in obveznosti do virov sredstev, če te vodijo k odhodkom in prihodkom. Tako v izkazu uspeha spoznavamo poslovnoizidne tokove, ki niso nič drugega kakor tokovi odhodkov in prihodkov v povezavi s spremembami sredstev in obveznosti do virov sredstev (Turk & Melavc, 1998, str. 471).

Po navadi prikazujemo poslovni izid stopenjsko, saj na različnih nivojih delovanja podjetja prikazujemo razliko med prihodki in odhodki. Najprej ugotovimo dobiček ali izgubo iz

poslovanja, ki je razlika med poslovnimi prihodki in odhodki, zatem ugotavljamo skupno razliko med poslovnimi prihodki in odhodki, povečano za razliko med finančnimi prihodki in odhodki. Zadnji nivo ugotavljanja izida temelji na razliki med vsemi prihodki in odhodki, in sicer z vključeno razliko med izrednimi prihodki in odhodki. Dobiček je pozitivni poslovni izid, ki pripada tako podjetju kot tudi državi. Dobiček se lahko razčleni na dobiček iz poslovanja in financiranja, dobiček iz rednega delovanja, ki je seštevek obeh, in izredni dobiček (Hočevar, Igličar & Zaman, 2000, str. 115).

Poslovni izid bi bil popolnoma zanesljivo ugotovljen le za celotno obdobje od ustanovitve do prenehanja delovanja. To obdobje je predolgo, zato podjetje ugotavlja poslovni izid za leto dni (Turk, 1993, str. 164).

Dobiček ali izguba predstavljata poslovni rezultat podjetja. Ustvarjanje dobička je pomembno, ker je dobiček v tržnem gospodarstvu široko sprejeto merilo zdravega poslovanja podjetja in podjetje ne bo preživelo, če ne bo ustvarjalo ustreznega dobička. Zato mora podjetje vedno načrtovati dobiček za prihodnja časovna obdobja in ob načrtovanju z vidika ustvarjanja dobička analizirati razne poslovne možnosti (Mramor, 1993, str. 214).

Podjetje mora plačevati davek iz dobička, katerega višina je odvisna od poslovnega izida podjetja. Po plačilu dobimo čisti dobiček, ki pripada podjetju oziroma njegovima temeljnima udeležencema – delu in kapitalu. Del dobička, ki pripada kapitalu, je namenjen pokrivanju izgub iz prejšnjih let, vlagateljem kot nadomestilo za vložena sredstva, povečanju kapitala in rezerv, del pa lahko ostane kot nerazdeljen dobiček v tekočem letu.

Izgubo je podjetje dolžno poravnati. Poravna jo lahko iz sklada rezerv, iz nerazdeljenega dobička prejšnjih obdobj ali z zmanjšanjem kapitala, kar vodi v upadanje poslovanja.

Čeprav s poslovnim uspehom združbe (podjetja) običajno mislimo čisti dobiček, vendar kaže analizo strukture poslovnega uspeha usmerjati na celoto tokov nastajanja tega uspeha, tj. na strukturo prihodkov in odhodkov, ki določajo poslovni uspeh, ne pa toliko na strukturo delitve poslovnega uspeha. Spremljanje in ocenjevanje poslovnega uspeha se mora zato nanašati na ugotavljanje strukture po elementih delitve celotnega prihodka (Pučko, 1999, str. 95).

Uspeh poslovanja podjetja Jeruha, d. o. o., prikazujem v Tabeli 3, ki kaže poslovne rezultate v teku leta, narejena pa je ob koncu leta.

Iz Tabele 3, na strani 11, ki prikazuje poenostavljen izkaz poslovnega izida, je razvidno, da so celotni prihodki v letu 2006 za 2 % manjši od celotnih prihodkov v letu 2005, v letu 2007 pa so celotni prihodki za 1 % manjši kot celotni prihodki v letu 2006. Poslovni prihodki, ki so najpomembnejša kategorija, so se malo znižali. Prihodki od financiranja in izredni prihodki so sicer precej različni, vendar so vsi zneski tako majhni, da to ne vpliva bistveno na poslovanje podjetja. Prihodki od financiranja so predvsem obresti.

Tabela 3: Poslovni izid (v EUR) podjetja Jeruha, d.o.o., Borovnica, v obdobju 2005, 2006 in 2007

Vrsta	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	I 06/05	I 07/06
1. Poslovni prihodki	156.905	153.389	151.123	0,98	0,99
2. Poslovni odhodki	155.620	150.419	140.077	0,97	0,93
A. Poslovni izid iz poslovanja (1-2)	1.285	2.970	11.046	2,31	3,72
3. Finančni prihodki	22	16	185	0,73	11,56
4. Finančni odhodki	0	0	2		
B. Poslovni izid iz financiranja (3-4)	22	16	183	0,73	11,44
C. Poslovni izid iz rednega poslovanja (A+B)	1.307	2.986	11.229	2,28	3,76
5. Drugi prihodki			60		
6. Drugi odhodki	102	173	188	1,70	1,09
Č. Poslovni izid iz izrednega poslovanja (5-6)	-102	-173	-128	1,70	0,74
7. Celotni prihodki	156.927	153.405	151.368	0,98	0,99
8. Celotni odhodki	155.722	150.592	140.267	0,97	0,93
D. Celotni dobiček (7-8 ali C+Č)	1.205	2.813	11.101	2,33	3,95
E. Davek iz dobička	394	605	2.671	1,53	4,41
F. Čisti dobiček obračunskega obdobja	811	2.208	8.430	2,72	3,82

Vir: Izkazi poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o., v letih 2005, 2006 in 2007.

V podjetju Jeruha, d. o. o., so se celotni odhodki v letu 2006 zmanjšali za 3 % v primerjavi s predhodnim letom, v letu 2007 pa so se zmanjšali za 7 % glede na leto 2006. Odhodki od financiranja in izredni odhodki so premajhni, da bi lahko vplivali na poslovanje podjetja. Tako na zmanjšanje odhodkov vplivajo poslovni odhodki. Ti so se leta 2006 glede na leto 2005 in leta 2007 glede na leto 2006 zmanjšali iz več vzrokov, pri čemer so najpomembnejši zaposlitev nove delavke, ki je pripravnica, zato njena plača predstavlja za podjetje manjši strošek kot za prejšnjo delavko, znižanje amortizacijske stopnje pri zgradbah s 5 % na 3 % in opreme s 25 % na 20 % ter nakup novih računalnikov, kar je znižalo stroške vzdrževanja in popravil računalniške opreme.

Iz analize je razvidno, da so bili prihodki v opazovanih treh letih večji od odhodkov, podjetje je ustvarilo dobiček. Ta je bil zaradi zgoraj naštetih vzrokov v letu 2006 2,33-krat večji od dobička v letu 2005, v letu 2007 pa za 3,95-krat večji kot v letu 2006.

V poslovnem izidu izračunavamo dobiček ali izgubo iz poslovanja, iz financiranja in izrednih okoliščin. Ta razčlenitev nam pokaže, ali je podjetje doseglo dobiček iz poslovanja, na račun financiranja ali kot posledico izrednih dogodkov. Za uspeh podjetja je najpomembnejše ugotavljanje dobička iz poslovanja, saj se tu pokaže rezultat redne dejavnosti podjetja.

Spremenila sta se tudi dobička iz financiranja in iz izrednih vplivov, vendar so tukaj zneski majhni, tako da ne vplivajo bistveno na celotni dobiček. Prihodki od financiranja so bili sicer

leta 2006 malo nižji kot leta 2005, leta 2007 pa precej višji kot leta 2006, vendar so ti zneski nepomembni za celoten izid. Odhodkov od financiranja v letih 2005 in 2006 ni bilo, leta 2007 pa so bili zanemarljivo majhni.

Drugih prihodkov v prvih dveh letih ni bilo, v tretjem obdobju pa so bili manjši od drugih odhodkov. Iz izrednega poslovanja podjetje vsa leta izkazuje izgubo, ki pa je zanemarljiva. Podjetje kot celota je s svojim poslovanjem ustvarilo dobiček v vseh treh letih.

Tabela 4: Razporeditev dobička podjetja Jeruha d.o.o., v letu 2007 (v EUR)

Element	2007
1. nerazdeljeni čisti dobiček iz prejšnjih let	21.922
2. čisti dobiček poslovnega leta	8.430
3. skupaj čisti dobiček za delitev	30.352
4. povečanje rezerv iz dobička	422
5. nerazporejeni čisti dobiček	29.930

Vir: Razporeditev dobička za leto 2007 za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2007 za podjetje Jeruha, d. o. o.

V zgornji tabeli prikazujem razdelitev dobička za leto 2007. Podjetje Jeruha, d. o. o., je v tem letu del dobička namenilo povečanju zakonskih rezerv.

3 ANALIZA USPEŠNOSTI POSLOVANJA PODJETJA

3.1 POJMOVANJE USPEŠNOSTI POSLOVANJA

Človek organizira poslovne procese z namenom zadovoljevanja potreb z dobrinami, ki so učinki teh procesov. V naravi teh učinkov ni v zadostni meri oziroma jih sploh ni. Zato moramo gospodariti, kar pomeni zavestno dejavnost človeka, s katero zmanjšuje redkost dobrin (Pučko & Rozman, 1992, str. 2). Tudi proizvodnih tvorcev je v naravi praviloma premalo, zato je z vidika organizacije in družbe smotrno čim učinkoviteje (uspešneje) voditi poslovne procese.

Z analizo uspešnosti poslovanja ugotavljamo, kako organizacija zasleduje temeljno (»minimax«) načelo gospodarjenja, ki določa bodisi doseganje danega rezultata s čim manjšimi žrtvami bodisi doseganje maksimalnega rezultata z danimi žrtvami (Tekavčič, 1995, str. 67).

S problematiko uspešnosti organizacij se danes ukvarjajo povsod po svetu. Odgovor na vprašanje, ali je organizacija uspešna, je na prvi pogled preprost, v resnici pa zapleten. Organizacijo namreč lahko obravnavamo iz več zornih kotov, in sicer kot družbeno enoto, kot

gospodarsko enoto, kot finančno enoto in tako naprej. Zato uspešnost poslovanja organizacije ne moremo ocenjevati z enim samim sodilom, saj ta kaže uspešnost po navadi iz enega samega zornega kota (Turk, Kavčič & Kokotec-Novak, 2003, str. 727).

Mera uspešnosti poslovanja v združbi (podjetju) ne more biti že sam poslovni uspeh. Tega je nujno izmeriti v skladu z načelom racionalnosti z vlaganji (žrtvami), ki so bile potrebne za doseg tega uspeha. Z vidika lastnikov združbe (podjetja) so ta vlaganja vloženi (angažirani) njihov kapital. Tako dobimo donosnost lastnega kapitala kot temeljni kazalec poslovne uspešnosti zasebne združbe (podjetja) (Pučko, 1999, str. 95).

Zelo pomembno je, da razlikujemo pojma učinkovitost in uspešnost. Učinkovitost je za razliko od uspešnosti, notranja značilnost poslovnega sistema in jo merimo z ugotavljanjem potrebnih sredstev za doseganje učinkov. Možno je namreč, da je kakšen poslovni sistem učinkovit, to pomeni, da ustvarja izdelke in opravlja storitve povsem racionalno, a je neuspešen, ker na primer na trgu ne dosega primernih prodajnih cen (Turk, 1990, str. 288).

Z mero uspešnosti poslovanja merimo uspeh doseženega gospodarjenja. Predstavlja kriterij izbire med različnimi možnostmi.

$$\text{mera uspešnosti poslovanja} = \frac{\text{rezultat}}{\text{sredstva}}$$

Ta opredelitev je preširoka. Rezultat poslovanja in sredstva lahko izrazimo na več načinov. Ločimo tri temeljne delne mere ali kazalce poslovanja: v naturalnem gospodarstvu se kot mera uspešnosti pojavlja produktivnost dela, v blagovni produkciji pa ekonomičnost. Kot mera uspešnosti v kapitalističnem tržnem gospodarstvu se pojavita rentabilnost ali donosnost. Produktivnost in ekonomičnost kažeta tehnološko učinkovitost poslovanja, rentabilnost pa finančno uspešnost poslovanja.

Načelo produktivnosti zahteva, da se doseže čim večje količine poslovnih učinkov v enoti delovnega časa, načelo ekonomičnosti skuša doseči čim nižje stroške na enoto poslovnega učinka, načelo rentabilnosti pa čim višji čisti rezultat (dobiček) po enoti angažiranega kapitala oziroma sredstev (Tekavčič, 1995, str. 68).

Kazalci mere uspešnosti poslovanja so med seboj povezani. Rentabilnost je temeljni kazalec uspešnosti, vendar je treba pri analizi uspešnosti poslovanja izhajati iz vseh treh delnih mer uspešnosti.

3.2 ANALIZA PRODUKTIVNOSTI POSLOVANJA

Produktivnost opredeljujemo na splošno kot odnos med pridobljenimi poslovnimi učinki in zanje porabljeno količino posamezne vrste poslovne prvine. Največkrat ugotavljamo samo produktivnost dela, ker je pač delo najdejavnija poslovna prvina. V tem primeru opredeljujemo kazalec produktivnosti dela tako (Pučko, 1999, str. 102):

$$\text{količnik produktivnosti dela} = \frac{\text{pridobljena količina proizvodov ali storitev}}{\text{porabljena količina dela}}$$

Kazalec produktivnosti dela torej pove, koliko enot poslovnih učinkov smo pridobili z enoto porabljenega dela. Recipročen kazalec pove, koliko dela smo porabili za pridobitev enote poslovnega učinka, in po svoje tudi govori o ravni produktivnosti dela. Poslovanje je tem učinkovitejše, čim večjo količino poslovnih učinkov dosežemo po enoti delovnega časa, ali če se čim bolj skrajša čas, potreben za proizvodnjo enote poslovnega učinka.

Produktivnost dela za podjetje Jeruha, d. o. o., je prikazana v Tabeli 5.

Tabela 5: Produktivnost dela podjetja Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006, 2007

Element	2005	2006	2007	I 06/05	I 07/06
1. Prihodki (v EUR)	156.928	153.405	151.368	97,76	98,67
2. Poslovni prihodki (v EUR)	156.905	153.389	151.123	97,96	98,52
3. Povprečno število zaposlenih	4,68	5,17	4,51	110,47	87,23
4. Produktivnost dela (1 : 3)	33.532	29.672	33.563	88,49	113,11
5. Produktivnost dela (2 : 3)	33.527	29.669	33.508	88,49	112,94

Vir: Izrazi poslovnega izida in kadrovska evidenca zaposlenih v podjetju Jeruha, d. o. o., v letih 2005, 2006 in 2007.

Produktivnost dela se je v podjetju Jeruha, d. o. o., v letu 2006 glede na leto 2005 in v letu 2007 glede na leto 2006 kar precej spremenila. Produktivnost dela ob upoštevanju vseh prihodkov je bila leta 2006 manjša za 11,51 % kot leta 2005, leta 2007 pa je bila za 13,11 % večja kot leta 2006, če pa upoštevamo samo poslovne prihodke, je bila leta 2006 glede na leto 2005 prav tako manjša za 11,51 %, leta 2007 pa je bila glede na leto 2006 večja za 12,94 %. Celotni in poslovni prihodki so se leta 2006 glede na leto 2005 znižali, poleg tega pa je podjetje imelo tudi višje povprečno število zaposlenih. Leta 2007 so se celotni in poslovni prihodki glede na leto 2006 prav tako znižali, vendar pa se je hkrati zmanjšalo povprečno število zaposlenih, kar je pripeljalo do zvišanja produktivnosti dela. Večja produktivnost dela pozitivno vpliva na uspešnost poslovanja podjetja. Podjetje je majhno, zato že odhod ene delavke povzroči velik odstotkovni padec povprečnega števila zaposlenih in posledično veliko odstotkovno povišanje produktivnosti dela.

3.3 ANALIZA EKONOMIČNOSTI POSLOVANJA

Ekonomičnost poslovanja izračunamo različno, pri tem pa črpamo podatke iz izkaza poslovnega izida. V izrazu ekonomičnosti poslovanja vrednost proizvodnje izražajo prihodki, vrednost stroškov pa odhodki, zato lahko ekonomičnost poslovanja opredelimo kot (Pučko, 2004, str. 149):

$$\text{ekonomičnost poslovanja} = \frac{\text{količina ustvarjenih poslovnih učinkov}}{\text{stroški poslovanja}} = \frac{\text{prihodki}}{\text{odhodki}}$$

Tako opredeljen kazalec ekonomičnosti poslovanja kaže, da je poslovanje učinkovitejše, čim večjo količino poslovnih učinkov dobimo na enoto stroškov oziroma da za določeno količino poslovnih učinkov minimiramo porabo stroškov. Zaradi razširjenosti programa pa pogosteje izračunavamo razmerje med prihodki in odhodki.

Produktivnost in ekonomičnost se običajno gibljeta v isti smeri. Če nastane razkorak med njima, se za širši kazalec uspešnosti poslovanja šteje ekonomičnost, saj v imenovalcu poleg porabljene delovne sile upošteva tudi preostale potroške. Večja produktivnost dela je ekonomsko upravičena le tedaj, če se poveča tudi ekonomičnost ali če ostane vsaj nespremenjena (Stepko, 1989, str. 48).

Podjetje posluje ekonomično, ko je izračunani koeficient večji od 1 oziroma, ko so vsi prihodki večji od vseh odhodkov in podjetje posluje z dobičkom. Če ima izgubo, pomeni, da je podjetje poslovalo negospodarno.

Tako kot dobiček (ali izguba) prikazuje razliko med prihodki in odhodki, ekonomičnost predstavlja količnik med prihodki in odhodki. S tem uspeh podjetja prikazujemo relativno, ne absolutno.

Ekonomičnost poslovanja za podjetje Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007 je prikazana v Tabeli 6.

Tabela 6: Ekonomičnost poslovanja podjetja Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006 in 2007

Element	2005	2006	2007	I 06/05	I 07/06
1. Prihodki (v EUR)	156.928	153.405	151.368	97,77	98,67
2. Odhodki (v EUR)	155.722	150.592	140.267	96,71	93,14
3. Ekonomičnost (1 : 2)	1,008	1,019	1,079	101,10	105,94

Vir: Izkazi poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o. za leta 2005, 2006 in 2007 ter Tabela 3.

Na podlagi podatkov v Tabeli 6, na strani 15, lahko ugotovimo, da je podjetje v letu 2006 poslovalo bolj ekonomično kot predhodno leto, prav tako leta 2007 glede na leto 2006, kar je pozitivno vplivalo na poslovanje podjetja.

3.4 ANALIZA RENTABILNOSTI POSLOVANJA

Cilj gospodarjenja podjetja je v današnjem družbenoekonomskem načinu gospodarjenja rentabilnost poslovanja, ki se kaže v težnji po čim večji prodajni vrednosti izdelkov in storitev podjetja ob čim manjši porabi in angažiranju poslovnih prvin (Rozman & Rusjan, 1993, str. 2).

Rentabilnost poslovanja je najkompleksnejša mera uspešnosti, opredeljen kot razmerje med dobičkom, ki je razlika med vsemi prihodki in odhodki, in zanj vloženimi poslovnimi sredstvi. Povezana je z osnovnim načelom gospodarnosti: z danimi sredstvi doseči čim večji rezultat oz. določen rezultat doseči s čim nižjimi sredstvi (Bošnjak, 2000, str. 16).

$$\text{rentabilnost} = \frac{\text{dobiček}}{\text{kapital}}$$

Rentabilnost lahko izrazimo kot razmerje med dobičkom in sredstvi ali kot razmerje med dobičkom in kapitalom. Razmerje med dobičkom in kapitalom je zanimivo predvsem s stališča lastnikov kapitala, kajti ta kazalnik pove lastnikom, koliko dobička lahko pričakujejo glede na vloženi prispevek.

Rentabilnost je mera uspešnosti celotnega podjetja, je temeljni kriterij, torej je širši pojem od ekonomičnosti. Rentabilnost ali donosnost v svojem izračunu za razliko od produktivnosti dela in ekonomičnosti upošteva tudi čas vezave produkcijskih dejavnikov v proizvodnem procesu. Povezanost med ekonomičnostjo in rentabilnostjo je naslednja:

$$\text{rentabilnost} = \frac{\text{dobiček}}{\text{kapital}} = \frac{\text{prihodki}}{\text{kapital}} \times \frac{\text{dobiček}}{\text{prihodki}}$$

Po znani DuPontovi formuli smo dobili dva kazalnika: prihodek v primerjavi s kapitalom in dobiček v primerjavi s prihodkom. Ta drugi del lahko zapišemo tudi drugače:

$$\frac{\text{dobiček}}{\text{prihodki}} = \frac{\text{prihodki} - \text{odhodki}}{\text{prihodki}} = 1 - \frac{\text{odhodki}}{\text{prihodki}} = 1 - \frac{1}{\text{ekonomičnost}}$$

Delež dobička v prihodku je tem večji, čim večja je ekonomičnost. Ta je enaka odnosu med prihodki in odhodki, ki ga imamo obrnjenega in z negativnim predznakom v naši enačbi. Zato sledi, da je rentabilnost povezana z ekonomičnostjo. Povezava sicer ni sorazmerna, je pa vseskozi pozitivna (Pučko & Rozman, 1992, str. 284).

Obračanje kapitala je odnos med prihodki v danem obdobju in vloženim kapitalom. Pove nam, da bo rentabilnost večja, če bomo ustvarili večji dobiček z istim kapitalom ali enakega z manj kapitala. To je možno, če se kapital hitreje obrača.

Koeficient rentabilnosti pokaže, koliko denarnih enot rezultata nam uspe pridobiti z denarno enoto vloženih poslovnih sredstev v podjetju. Ta t. i. kosmata donosnost kapitala je zanimiva z vidika podjetja kot celote.

Prag rentabilnosti lahko opazujemo kot tisti količinski obseg proizvodnje ali opravljanja storitev, pri katerem pokrivamo stalne in spremenljive stroške, ne da bi ustvarjali izgubo ali dobiček. Seveda ta prag rentabilnosti (Anglosaksonci mu pravijo prelomna točka!) lahko ugotovljamo tudi na osnovi tistega obsega vrednostne prodaje, pri katerem je poslovni izid enak ničli (Pučko, 1999, str. 105).

Rentabilnost sredstev in kapitala ter donosnost sredstev za leta 2005, 2006 in 2007 sta prikazana v Tabeli 7.

Tabela 7: Rentabilnost poslovanja podjetja Jeruha, d.o.o., za leta 2005, 2006, 2007

Element	2005	2006	2007	I 06/05	I 07/06
1. Prihodki (v EUR)	156.928	153.405	151.368	97,76	98,67
2. Odhodki (v EUR)	155.722	150.592	140.267	96,71	93,14
3. Dobiček (v EUR) (1-2)	1.206	2.813	11.101	233,25	394,63
4. Amortizacija (v EUR)	6.518	5.695	4.504	87,37	79,09
5. Povprečni kapital (v EUR)	66.024	71.432	73.903	108,19	103,46
6. Povprečna sredstva (v EUR)	82.930	88.195	92.490	106,34	104,87
7. Prihodki/povprečni kapital	2,38	2,15	2,05	90,33	95,35
8. Prihodki/povprečna sredstva	1,89	1,74	1,64	92,06	94,25
9. Prihodki/odhodki	1,008	1,019	1,079	101,09	105,89
10. Rentabilnost kapitala (v %) (3 : 5)	1,8	3,9	15,0	216,66	384,61
11. Rentabilnost sredstev (v %) (3 : 6)	1,5	3,2	12,0	213,33	375,00
12. Donosnost sredstev (v %) ((3 + 4) : 6))	9,3	9,6	16,9	103,23	176,04

Vir: Bilance stanja na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007; Izkazi poslovnega izida podjetja Jeruha, d.o.o., za leta 2005, 2006 in 2007.

Podjetje je v preučevanem obdobju poslovalo rentabilno, saj je bil v letih 2005, 2006 in 2007 koeficient rentabilnosti pozitiven. Podjetje je ustvarilo dobiček v vseh treh letih.

Na 100 enot vloženega kapitala je podjetje v letu 2005 ustvarilo 1,8 enote dobička, v letu 2006 3,9 enote in 15,0 enot v letu 2007. Na 100 enot vloženih sredstev je podjetje v letu 2005 ustvarilo 1,5 enote dobička, v letu 2006 3,2 enote in v letu 2007 12,0 enote.

Rentabilnost poslovanja se je povečala, na kar je vplivalo povečanje hitrosti obračanja kapitala in obračanja sredstev. Na rentabilnost je vplivala tudi ekonomičnost, ki se je v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 in v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 povečala. To je dodatno prispevalo k višji rentabilnosti v letih 2006 in 2007 glede na leto pred tem.

4 ANALIZA SREDSTEV PODJETJA

4.1 OBSEG IN STRUKTURA SREDSTEV

Poslovna sredstva so sredstva, ki nastopajo pri neposrednem uresničevanju gospodarskega cilja podjetja in jih podjetje potrebuje za nemoteno gospodarsko poslovanje. Njihov znesek in sestava sta odvisni od obsega in vrste dejavnosti posameznega podjetja.

Sredstva, ki jih ima poslovni sistem, stalno spreminjajo svoje pojavne oblike, se preoblikujejo. Del se jih preoblikuje hitreje, del pa počasneje. Nekatera sredstva se lahko zadržujejo v kaki pojavnosti dlje ali celo stalno. Njihovo bistvo je praviloma le v preoblikovanju, skladno z opravljanjem postavljenih nalog v poslovnem sistemu.

Sredstva podjetja so prikazana v bilanci stanja, ki prikazuje finančno stanje (položaj) podjetja v določenem trenutku. Bilanca stanja kaže celotno poslovanje podjetja oziroma prikazuje razmerja med sredstvi, med viri ter med sredstvi in viri sredstev. Razdeljena je na dva dela. Na aktivni strani je prikazana višina in struktura sredstev v določenem trenutku, na pasivni strani pa višina in struktura obveznosti do virov sredstev v določenem trenutku (Igličar & Hočevar, 1997, str. 519).

Celotna sredstva poslovnega sistema imenujemo poslovna sredstva in jih lahko razčlenimo na osnovna ali stalna sredstva, obratna sredstva in finančne naložbe.

Toda če upoštevamo, da so lahko finančne naložbe dolgoročne ali kratkoročne in da so po pretvorbi v denarno obliko prve bolj sorodne z osnovnimi in druge bolj z obratnimi sredstvi, lahko razvrstimo sredstva tudi tako:

- stalna ali dolgoročna sredstva: osnovna sredstva in dolgoročne finančne naložbe;
- kratkoročna sredstva: obratna sredstva in kratkoročne finančne naložbe.

V Tabeli 8 je prikazan obseg in struktura sredstev podjetja Jeruha, d. o. o.

Iz Tabele 8, na strani 19, je razvidno, da se je obseg sredstev v letu 2006 v primerjavi z letom prej zmanjšal za 1 %, leta 2007 pa se je v primerjavi z letom 2006 povečal za 10,79 %. Dolgoročna sredstva so se leta 2006 glede na leto 2005 zmanjšala za 2,62 %, leta 2007 glede na leto 2006 pa so se zmanjšala za 8,70 %. Kratkoročna sredstva so se leta 2006 glede na leto

2005 povečala za 2,13 %, leta 2007 glede na leto 2006 pa za 44,68 %. Aktivne časovne razmejitve so se leta 2006 glede na leto 2005 zmanjšale za 10,86 %, leta 2007 glede na leto 2006 pa so se povečale za 119,75 %. K povečanju skupnih sredstev so prispevala kratkoročna sredstva, medtem ko so se dolgoročna sredstva zmanjšala. To zmanjšanje je bilo manjše kot povečanje vrednosti kratkoročnih sredstev. Aktivne časovne razmejitve niso bistveno prispevale k povečanju sredstev, saj so zanemarljivo majhne.

Tabela 8: Obseg in struktura sredstev podjetja Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006 in 2007 (v EUR)

Element	2005		2006		2007		I 06/05	I 07/06
	Vrednost	%	Vrednost	%	Vrednost	%		
A. Dolgoročna sredstva	57.550	64,93	56.041	63,86	51.163	52,62	97,38	91,30
1. Neopredmetena sredstva	353	0,61	222	0,40	95	0,19	62,89	42,79
2. Opredmetena osnovna sredstva	57.197	99,39	55.819	99,60	51.068	99,81	97,59	91,49
B. Kratkoročna sredstva	30.819	34,77	31.475	35,87	45.539	46,84	102,13	144,68
1. Kratkoročne poslovne terjatve	23.801	77,23	29.908	95,02	18.220	40,01	125,66	60,92
2. Kratkoročne finančne naložbe	322	1,04	0	0,00	12.500	27,45	0,00	0,00
3. Denarna sredstva	6.696	21,73	1.567	4,98	14.819	32,54	23,40	945,69
C. Aktivne časovne razmejitve	267	0,30	238	0,27	523	0,54	89,14	219,75
Sredstva skupaj	88.636	100,00	87.754	100,00	97.225	100,00	99,00	110,79

Vir: Bilance stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007.

V strukturi sredstev so predstavljala dolgoročna sredstva leta 2005 64,93 %, v letu 2006 63,86 % in v letu 2007 52,62 % vseh sredstev. Vzrok za padec dolgoročnih sredstev je zmanjšana nabava osnovnih sredstev v letih 2006 in 2007. Leta 2006 je podjetje sicer kupilo nove računalnike, hkrati pa je prodalo stare, v letu 2007 pa je kupilo nova okna.

Kratkoročna sredstva so predstavljala manjši delež vseh sredstev, in sicer 34,77 % v letu 2005, 35,87 % v letu 2006 in leta 2007 46,84 % vseh sredstev. Kratkoročne poslovne terjatve so se zmanjšale, ker je podjetje pozvalo svoje stranke k rednemu plačevanju storitev in so te svoje stare obveznosti poravnale. Konec leta 2007 je zato podjetje imelo na svojem računu več denarja kot leto prej. Presežek sredstev je v letu 2007 kot kratkoročno finančno naložbo posodilo poslovnemu partnerju.

Najmanjši delež v strukturi sredstev so predstavljale aktivne časovne razmejitve, in sicer so predstavljale leta 2005 0,30 %, leta 2006 0,27 % in leta 2007 0,54 % vseh sredstev.

4.2 ANALIZA DOLGOROČNIH SREDSTEV

Dolgoročna sredstva so sredstva, ki se praviloma preoblikujejo v obdobju, daljšem od leta, in niso namenjena nadaljnji prodaji. So premoženje podjetja, ki ostaja v svoji naravni obliki dolgoročno vezano v poslovnem procesu, na rezultat poslovnega procesa pa samo postopno prenaša del svoje vrednosti v obliki amortizacije. Proces amortizacije lahko traja več let ali celo desetletij.

Dolgoročna sredstva sestavljajo: opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena dolgoročna sredstva, dolgoročne finančne naložbe in popravek kapitala.

Opredmeteno osnovno sredstvo je sredstvo v lasti ali finančnem najemu, ki se uporablja pri ustvarjanju izdelkov ali opravljanju storitev oziroma dajanju v najem ali za pisarniške namene ter se bo po pričakovanjih uporabljalo v več kot enem obračunskem obdobju. Opredmetena osnovna sredstva so zemljišča, zgradbe, proizvodna oprema, druga oprema in biološka sredstva (Slovenski računovodski standardi, 2006, str. 7).

Učinki osnovnih sredstev na uspešnost poslovanja se še posebej kažejo s tem, ko (Pučko, 1999, str. 27):

1. določajo obseg zmogljivosti združbe (podjetja),
2. določajo pomembnejše raven produktivnosti dela v združbi (podjetju),
3. določajo velik del stroškov združbe (podjetja),
4. določajo v veliki meri hitrost obračanja vloženih sredstev,
5. določajo pomen združbe (podjetja) v panogi oziroma dejavnost.

Neopredmeteno sredstvo je prepoznavno nedenarno sredstvo, ki praviloma fizično ne obstaja. Praviloma se pojavlja kot neopredmeteno dolgoročno sredstvo. Neopredmetena sredstva zajemajo dolgoročno odložene stroške razvijanja, usredstvene stroške naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva, naložbe v pridobljene pravice do industrijske lastnine in druge pravice ter v dobro ime prevzetega podjetja (Slovenski računovodski standardi, 2006, str. 16). To so organizacijski stroški, stroški raziskovanja, koncesije, patenti, licence, blagovne znamke, dobro ime.

Finančne naložbe so sestavni del finančnih inštrumentov podjetja in so finančna sredstva, ki jih ima podjetje naložbenik, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečevalo svoje finančne prihodke; ti se razlikujejo od poslovnih prihodkov, ki izhajajo iz prodaje izdelkov in opravljanja storitev v okviru njegovega rednega poslovanja (Slovenski računovodski standardi, 2006, str. 23).

V popravek kapitala spadajo odkupljene lastne delnice in nevplačani vpisani kapital.

4.2.1 OBSEG IN STRUKTURA DOLGOROČNIH SREDSTEV

Podatke o obsegu osnovnih sredstev konkretne združbe (podjetja) najdemo v njeni bilanci stanja. Tam so osnovna sredstva prikazana praviloma po nabavni in sedanji vrednosti. V bilanco je vključen tudi podatek o odpisani vrednosti osnovnih sredstev. Vrednost osnovnih sredstev je izkazana kot saldo kontov v razredu nič kontnega plana. Ta obseg vrednosti je moč ugotoviti vedno le na določen časovni trenutek, saj se obseg sicer praviloma spreminja iz trenutka v trenutek (Pučko, 1999, str. 28).

Dolgoročna sredstva spremljamo z namenom, da bi ugotovili, kako vplivajo na reprodukcijski proces v podjetju in s tem na uspešnost poslovanja.

Obseg in struktura dolgoročnih sredstev za podjetje Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007 sta prikazana v Tabeli 9.

Tabela 9: Obseg in struktura dolgoročnih sredstev za podjetje Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006 in 2007 (v EUR)

Element	2005		2006		2007		I 06/05	I 07/06
	Vrednost	%	Vrednost	%	Vrednost	%		
1. Neopredmetena sredstva	353	0,61	222	0,40	95	0,19	62,89	42,79
2. Opredmetena osnovna sredstva	57.197	99,39	55.819	99,60	51.068	99,81	97,59	91,49
- nepremičnine	51.874	90,69	47.384	84,89	43.123	84,44	91,34	91,01
- oprema in druga opredmetena osnovna sredstva	5.323	9,31	8.435	15,11	7.945	15,56	158,46	94,19
Dolgoročna sredstva skupaj	57.550	100,00	56.041	100,00	51.163	100,00	97,38	91,30

Vir: Bilance stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007.

Neopredmetena sredstva so se leta 2006 glede na leto 2005 zmanjšala za 37,11 %, leta 2007 glede na leto 2006 pa za 57,21 %. To vrsto sredstev predstavljajo računalniški programi. Podjetje v letih 2006 in 2007 novih programov ni kupovalo, plačevalo je le vzdrževanje za obstoječe, njihova vrednost pa se je zmanjšala zaradi odpisov vrednosti.

Opredmetena osnovna sredstva so se v letu 2006 zmanjšala za 2,41 % v primerjavi z letom 2005, v letu 2007 pa so se zmanjšala za 8,51 % glede na leto 2006. Osnovna postavka so nepremičnine, to so zgradbe in zemljišča. Njihov delež v dolgoročnih sredstvih je znašal 90,69 % leta 2005, v letu 2006 84,89 %, leta 2007 pa 84,44 %. Vrednost nepremičnin se je v letu 2006 glede na leto 2005 in v letu 2007 glede na leto 2006 zmanjšala minimalno, in sicer za 8,66 % oziroma za 8,99 %. To je posledica odpisa vrednosti poslovnih prostorov, zemljišča se namreč ne amortizirajo. V letih 2005 in 2006 je bila stopnja amortizacije poslovnih prostorov 5 %, potem pa je podjetje ugotovilo, da bo življenjska doba pisarn daljša od prvotno predvidene, in je leta 2007 obračunalo amortizacijo po 3-odstotni stopnji.

Od dolgoročnih sredstev ima podjetje le še opremo in druga opredmetena osnovna sredstva. Njihov delež v opredmetenih osnovnih sredstvih je bil leta 2005 9,31 %, leta 2006 15,11 % in leta 2007 15,56 %. Leta 2006 je bila ta postavka za 58,46 % večja kot leto prej, leta 2007 pa za 5,81 % manjša kot leto prej. Leta 2005 je podjetje kupilo klimatske naprave. Leta 2006 pa je zamenjalo vse osebne računalnike in kupilo nove, zmogljivejše, kar je predstavljalo velik strošek in je pripomoglo k tako velikemu odstotkovnemu povečanju teh sredstev glede na leto 2005. Leta 2007 je podjetje v pisarnah zamenjalo okna in kupilo nove omare. Za opremo je začelo v letu 2007 obračunavati amortizacijo po stopnji 20 %, ne več po 25 % kot v letih 2005 in 2006, saj je poslovodstvo ugotovilo, da bi življenjska doba opreme 5 let, ne 4, kot je predvidelo prvotno.

4.2.2 ODPISANOST OSNOVNIH SREDSTEV

Zastarevanje osnovnih sredstev je ekonomski pojav, ki ga ne moremo natančno izmeriti, posredno pa ga izražamo z odpisanostjo osnovnih sredstev. Praviloma obstaja razlika med stopnjo odpisanosti in stopnjo zastarelosti osnovnih sredstev, kajti odpisanost je v veliki meri odvisna od politike amortiziranja v podjetju, ki se ji ne posreči vedno prikazati popolne skladnosti z zastarevanjem osnovnih sredstev.

Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev je opredeljena kot razmerje med popravkom vrednosti osnovnih sredstev in njihovo nabavno vrednostjo. Stopnjo odpisanosti osnovnih sredstev največkrat pojmuje kot stopnjo zastarelosti oziroma stopnjo iztrošenosti osnovnih sredstev.

$$\text{stopnja odpisanosti} = \frac{\text{popravek vrednosti osnovnih sredstev}}{\text{nabavna vrednost osnovnih sredstev}}$$

Osnovna sredstva postopoma prenašajo svojo vrednost na izdelke in storitve. Tej zmanjšani vrednosti pravimo odpisana vrednost in je enaka kumulativni amortizaciji. Pove nam, kolikšen del nabavne vrednosti osnovnih sredstev je že amortiziran.

Nabavna vrednost osnovnega sredstva je opredeljena z naložbo v zvezi z njegovo priskrbo in prenosom v uporabo. Neodpisana vrednost osnovnega sredstva je tisti del nabavne vrednosti, ki še ni zapustil prvotne oblike tega osnovnega sredstva. Popravek vrednosti osnovnega sredstva je tisti del nabavne vrednosti, ki je že zapustil prvotno obliko tega osnovnega sredstva (Turk & Melavc, 1992, str. 93).

Poleg teh treh vrednosti se v praksi pojavlja tudi tržna vrednost, ki predstavlja tisto vrednost, ki bi jo podjetje lahko doseglo z morebitno prodajo osnovnega sredstva na trgu.

Stopnje odpisanosti osnovnih sredstev so določene glede na predvideno trajanje in njihovo tehnično zastarevanje.

V Tabeli 10 je prikazana stopnja odpisanosti osnovnih sredstev podjetja v letih 2005, 2006 in 2007.

Tabela 10: Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev podjetja Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006 in 2007 (v EUR)

Osnovna sredstva	Nabavna vrednost	Popravek vrednosti	Sedanja vrednost	Stopnja odpisanosti
2005				
Neopredmetena sredstva	497	143	354	28,77
Nepremičnine	77.814	25.940	51.874	33,33
Oprema	23.333	18.010	5.323	77,18
Skupaj	101.644	44.093	57.551	43,37
2006				
Neopredmetena sredstva	484	262	222	54,13
Nepremičnine	75.692	28.308	47.384	37,39
Oprema	25.866	17.431	8.435	67,38
Skupaj	102.042	46.001	56.041	45,08
2007				
Neopredmetena sredstva	458	363	95	79,26
Nepremičnine	71.678	28.555	43.123	39,84
Oprema	26.705	18.760	7.945	70,25
Skupaj	98.841	47.678	51.163	48,24

Vir: Bilance stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007.

Iz Tabele 10 je razvidno, da je bila stopnja odpisanosti osnovnih sredstev v vseh treh preučevanih obdobjih dokaj visoka. Stopnja odpisanosti se je v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 povečala za 1,71 odstotne točke, v letu 2007 pa v primerjavi z letom 2006 pa za 3,16 odstotne točke.

Pri opremi je v vseh treh letih stopnja odpisa visoka in znaša 77,18 %, 67,38 % oziroma 70,25 %. Vzrok za to je v intenzivni amortizaciji. Za opremo se predvideva kratka življenjska doba, zato je v nekaj letih odpisana, čeprav je še uporabna. Amortizacija je za podjetje strošek in zato visoka amortizacija poslabšuje poslovni uspeh, vendar dolgoročno ugodno vpliva na uspešnost poslovanja podjetja, kajti tako se zberejo potrebna finančna sredstva za nakup novih, boljših osnovnih sredstev. Leta 2006 je podjetje kupilo nove računalnike in njihova vrednost predstavlja veliko postavko v vrednosti vse opreme, zato je stopnja odpisanosti opreme v tem letu za približno 10 odstotnih točk nižja kot leto prej. Leta 2007 je stopnja odpisanosti opreme višja kot leta 2006, vendar je ta razlika majhna, saj je podjetje kupilo nova okna in pohištvo, kar tudi predstavlja velik znesek v vrednosti opreme in je zato odstotek odpisanosti manjši, kot bi bil, če podjetje ne bi toliko vlagalo v nakup nove opreme.

Na skupno odpisanost osnovnih sredstev bolj vplivajo nepremičnine, ki vrednostno predstavljajo večjo postavko kot oprema. Leta 2005 je bila stopnja odpisanosti nepremičnin 33,33 %, leta 2006 37,39 %, leto pozneje pa 39,84 %. Podjetje je lastnik gradbenih objektov, treh pisarn že kar nekaj časa, kar se kaže tudi na stopnji odpisanosti. Leta 2006 se je stopnja odpisanosti nepremičnin glede na leto 2005 povečala za 4,06 odstotne točke, leta 2007 glede na leto 2006 pa samo za 2,45. V letih 2005 in 2006 je podjetje za obračunavanje amortizacije nepremičnin uporabljalo stopnjo 5 %. V letu 2007 je uporabilo amortizacijsko stopnjo 3 %, saj je poslovodstvo ugotovilo, da bo življenjska doba stavbe daljša od prvotno ugotovljene.

Stopnja odpisanosti neopredmetenih sredstev se vsako leto močno poveča, kajti to postavko predstavljajo računalniški programi. Podjetje novih ne kupuje, ampak samo vzdržuje in nadgrajuje z novimi različicami stare, obstoječe programe. Vrednost neopredmetenih sredstev je majhna in tako kljub visoki stopnji odpisanosti ne pripomore veliko k skupni stopnji odpisanosti vseh osnovnih sredstev.

4.3 ANALIZA KRATKOROČNIH SREDSTEV

Kratkoročna sredstva so poslovna sredstva, ki se nenehno preoblikujejo in ki se zaradi sodelovanja v poslovnem procesu porabijo, prehajajo iz ene pojavne oblike v drugo in se v prvotno pojavno obliko vračajo praviloma v obdobju, krajšem od leta. Zato pravimo, da je zanje značilno obračanje.

Sestavljajo jih sredstva za prodajo, zaloge, kratkoročne finančne naložbe, kratkoročne poslovne terjatve in denarna sredstva.

Sredstva za prodajo izkazujejo nekratkoročna sredstva za prodajo oziroma opredmetena osnovna sredstva, namenjena prodaji, naložbene nepremičnine, vrednotene po modelu nabavne vrednosti, namenjeni prodaji, druga nekratkoročna sredstva, namenjena prodaji in sredstva denar ustvarjajočih enot ali njihovih delov, namenjena prodaji.

Zaloge so zaloge materiala in blaga ter zaloge izdelkov, polizdelkov in nedokončane proizvodnje iz ustreznih popisnih list ob koncu obračunskega obdobja. Knjigovodska vrednost zalog ne sme presegati njihove čiste iztržljive vrednosti.

Kratkoročne finančne naložbe so naložbe v kapital ali v finančne dolgove in druge, ki naj bi se posedovale manj kot leto in s katerimi naj bi se trgovalo. Gre za kratkoročne finančne naložbe v delnice in deleže ter druge kratkoročne naložbe.

Kratkoročne poslovne terjatve so terjatve, povezane s poslovanjem, in ne s financiranjem ali naložbenjem. Pojavljajo se večinoma do kupcev ali drugih financerjev prodanih izdelkov ali opravljenih storitev.

Denarna sredstva so gotovina, knjižni denar, denar na poti in denarni ustrezniki. Mednje spadajo tudi sredstva, ki jih lahko neposredno in brez omejitev pretvorimo v denar kot sredstvo za poravnavanje dolgov ali izplačevanje s kakšnim drugim namenom. Izdani čeki se izkažejo kot odbitna postavka; denarna sredstva na računih morajo biti dokumentirana z bančnimi izpiski. Gotovina v blagajni se uskladi z ustreznim popisnim listom.

Podjetje si prizadeva doseči optimalen obseg kratkoročnih sredstev, ker premajhna kratkoročna sredstva lahko povzročijo zastoj, po drugi strani pa prevelika povečujejo stroške poslovanja. Kratkoročna sredstva vplivajo na uspešnost poslovanja in likvidnost.

4.3.1 OBSEG IN STRUKTURA KRATKOROČNIH SREDSTEV

Podatke o obsegu kratkoročnih sredstev nam dajejo bruto bilance oziroma bilance stanja. Po strukturi lahko kratkoročna sredstva delimo na:

- zaloge (zaloge surovin in materiala, zaloge nedokončane proizvodnje, zaloge končnih izdelkov);
- terjatve (terjatve do kupcev, druge terjatve);
- druga obratna sredstva (denarna sredstva, aktivne časovne razmejitve, drugo).

Tako obseg kot tudi struktura kratkoročnih sredstev se v podjetju nenehno spreminjata. Večje spremembe lahko pripišemo različnim vzrokom, na primer spremembi obsega poslovanja, proizvodnje, prodaje, spremembi nabavnih ali prodajnih cen, spremembi politike kreditiranja kupcev, raznim špekulacijam in drugim vzrokom. Strukturo kratkoročnih sredstev največkrat ocenjujemo s primerjavo v minulem obdobju ali primerjavo s strukturo kratkoročnih sredstev podobnega podjetja.

V Tabeli 11 prikazujem obseg in strukturo kratkoročnih sredstev podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007.

Tabela 11: Obseg in struktura kratkoročnih sredstev podjetja Jeruha, d.o.o., v letih 2005, 2006, 2007 (v EUR)

Element	2005		2006		2007		I 06/05	I 07/06
	Vrednost	%	Vrednost	%	Vrednost	%		
1. Kratkoročne finančne naložbe	322	1,03	0,00	0,00	12.500	27,14	0,00	0,00
2. Kratkoročne terjatve iz poslovanja	23.801	76,57	29.908	94,31	18.220	39,56	125,66	60,92
3. Denarna sredstva	6.696	21,54	1.567	4,94	14.819	32,17	23,40	945,69
4. Aktivne časovne razmejitve	267	0,86	238	0,75	523	1,13	89,14	219,75
Kratkoročna sredstva skupaj	31.085	100,0	31.713	100,00	46.062	100,00	102,02	145,25

Vir: Bilance stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007.

Obseg kratkoročnih sredstev se je v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 povečal za 2,02 %, v letu 2007 pa v primerjavi z letom 2006 za 45,25 %. K temu so leta 2006 največ pripomogle kratkoročne terjatve iz poslovanja. Leta 2007 so k povečanju največ pripomogla denarna sredstva, saj so se namreč močno povečala glede na minulo leto. Leta 2007 so tudi zneskovno prispevala velik delež v kratkoročnih sredstvih, saj niso dosti manjša od kratkoročnih terjatev iz poslovanja, kot je bilo to v letih 2005 in 2006. Največji delež v kratkoročnih sredstvih so predstavljale kratkoročne terjatve iz poslovanja. Delež teh se je v letu 2006 glede na predhodno leto povečal s 76,57 % na 94,31 %, v letu 2007 glede na leto 2006 pa zmanjšal s 94,31 % na 39,56 %, kar kaže na to, da so kupci storitev v letu 2007 poravnali svoje obveznosti pravočasnejše kot v letu 2006, saj je podjetje dolgove redno izterjevalo od njih. Vrednost kratkoročnih terjatev iz poslovanja je bila leta 2006 za 25,66 % višja kot leto prej, leta 2007 pa za 39,08 % nižja kot leto prej.

Denarna sredstva so leta 2005 predstavljala 21,54 %, leta 2006 4,94 % in leta 2007 32,17 % kratkoročnih sredstev. V letih 2005 in 2007 so tako kar pomembno vplivala na velikost teh sredstev.

Kratkoročne finančne naložbe so leta 2005 predstavljale le 1,03 % kratkoročnih sredstev, leta 2006 jih podjetje ni imelo, edino leta 2007 so predstavljala pomembno vrednost s 27,14 %. Ker jih leta 2006 ni bilo, se tudi ne da izračunati kazalnikov.

Aktivne časovne razmejitev so v vseh treh opazovanih letih predstavljale zanemarljivo majhen delež, leta 2005 0,86 %, leta 2006 0,75 % in leta 2007 1,13 %. Zato niso skoraj nič pripomogle k povečanju skupnih kratkoročnih sredstev. Vrednost teh je bila leta 2006 za 10,86 % manjša kot prejšnje leto, leta 2007 pa za 119,75 % večja. Predstavljale so kratkoročno odložene stroške telefona in zavarovanja.

4.3.2 HITROST OBRAČANJA KRATKOROČNIH SREDSTEV

Hitrost prehajanja obratnih sredstev iz ene v drugo obliko vpliva na trajanje enega cikla obračanja obratnih sredstev v združbi (podjetju). Vsak cikel obračanja se pokriva z dokončanjem poslovnega procesa. Več ciklov ko združba (podjetje) opravi v določeni dobi, večkrat ustvarja poslovne učinke in z njihovo prodajo tudi določeno višino poslovnega uspeha. Z obstoječim obsegom obratnih sredstev lahko zato združba (podjetje) ustvarja s hitrejšim obračanjem teh sredstev večji poslovni uspeh. Velja seveda tudi obratno, če se obratna sredstva obračajo počasneje. Zaradi povedanega je hitrost obračanja obratnih sredstev pomemben dejavnik uspešnosti poslovanja (Pučko, 1999, str. 77).

Hitrost obračanja kratkoročnih sredstev merimo na dva načina:

$$\text{koeficient obračanja} = \frac{\text{prihodki v obdobju}}{\text{povprečno stanje sredstev}}$$

$$\text{trajanje enega obrata} = \frac{360}{\text{koeficient obračanja}}$$

Obrat kratkoročnih sredstev je opredeljen s časovnim razdobjem, izraženim v dnevih, v katerem obratna sredstva končajo svoje preoblikovanje iz denarne oblike prek drugih oblik spet v denarno obliko. Če število dni v letu primerjamo s časom trajanja enega obrata, dobimo koeficient obračanja kratkoročnih sredstev. Koeficient obračanja je potem število, ki pove, kolikokrat se kratkoročna sredstva obrnejo v razdobju leta (Turk & Melavc, 1992, str. 467). Večji kot je koeficient obračanja, manj časa so kratkoročna sredstva vezana v določeni obliki in tako ima podjetje nižje stroške pri istem obsegu poslovanja. To pozitivno vpliva na ekonomičnost. Po drugi strani pa premajhne vrednosti kratkoročnih sredstev predstavljajo zastoje v reprodukcijskem procesu, zato je ena izmed najzahtevnejših nalog podjetja doseči pravo dolžino obrata kratkoročnih sredstev.

Koeficient obračanja kratkoročnih sredstev in trajanje enega obrata za podjetje Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007 prikazujem v Tabeli 12.

Tabela 12: Koeficient obračanja kratkoročnih sredstev in trajanje enega obrata v številu dni podjetja Jeruha, d.o.o. v letih 2005, 2006, 2007

Element	2005	2006	2007	I 06/05	I 07/06
1. Poslovni prihodki (v EUR)	156.905	153.389	151.123	97,76	98,52
2. Povprečna kratkoročna sredstva (v EUR)	28.945	31.399	38.888	108,47	123,85
3. Koeficient obračanja (1 : 2)	5,42	4,89	3,89	90,22	79,55
4. Trajanje enega obrata (360 : 3)	66	74	93	112,12	125,68

Vir: Izrazi poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o., v letih 2005, 2006 in 2007; Bilance stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007.

Koeficient obračanja kratkoročnih sredstev se je v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 zmanjšal s 5,42 na 4,89 obrata na leto, torej za 9,78 %. V letu 2007 pa se je v primerjavi z letom 2006 zmanjšal s 4,89 na 3,89 obrata, torej za 20,45 %. Podjetje je potrebovalo večji obseg kratkoročnih sredstev, da je doseglo enak obseg poslovanja v istem času.

V letu 2006 je imelo podjetje za 8,47 % več povprečnih kratkoročnih sredstev kot leta 2005, v letu 2007 pa za 23,85 % več povprečnih kratkoročnih sredstev kot leta 2006, vendar so se ta obračala za 9,78 % oziroma za 20,45 % počasneje. Glede na to se je trajanje enega obrata povečalo s 66 dni v letu 2005 na 74 dni v letu 2006, torej za 12,12 %. Leta 2007 se je trajanje enega obrata povečalo na 93 dni, torej za 25,68 % glede na leto 2006. Potrebno je bilo daljše obdobje za preoblikovanje kratkoročnih sredstev iz denarne oblike prek drugih oblik nazaj v denarno obliko.

5 ANALIZA FINANCIRANJA PODJETJA

Naloga financiranja v poslovnem sistemu (v širšem smislu) je ne samo skrbeti za potrebna sredstva in za njihovo primerno preoblikovanje, temveč tudi za njihovo pravočasno vračanje. Vsa dobljena posojila mora poslovni sistem ob postavljenem roku vrniti in vse druge obveznosti poravnati; razlikujejo se le roki vračila (Turk & Melavc, 1992, str. 113).

Čeprav v ekonomiki podjetja velja, da je financiranje ena od faz poslovnega procesa, ima financiranje drugačno naravo kot nabava, proizvodnja ali prodaja. Financiranje je za razliko od teh drugih faz delni proces, ki je nekako prisoten pri odvijanju vseh drugih delnih procesov v združbi (podjetju). Rečemo lahko, da napaja vse druge delne procese s potrebnimi finančnimi sredstvi. Zato tudi pravimo, da se v financiranju na določen način sintetizira in odraža celota poslovanja združbe (podjetja). To pomeni, da moramo vzroke za problemske položaje, ki jih bomo ugotavljali v financiranju, iskati v okviru celega poslovnega procesa (Pučko, 1999, str. 81).

Vsa sredstva, ki jih ima podjetje, morajo biti enaka vsem obveznostim do virov sredstev. Gre za temeljno ravnovesje v podjetju. To je razvidno iz bilance stanja sredstev in virov sredstev. Ta bilanca je tudi zato izhodiščna dokumentacijska osnova za opazovanje financiranja v podjetju.

Analiza financiranja vključuje obseg in strukturo virov, vlaganja, obseg in strukturo sredstev in razmerja med viri in sredstvi. Pri virih nas zanima stopnja kapitalizacije in stopnja zadolženosti, pri sredstvih pa deleži raznih vrst sredstev v vseh sredstvih. Vlaganja obravnavamo v okviru investicijskih odločitev. Razmerja med sredstvi in viri nam govorijo o plačilni sposobnosti in finančni stabilnosti podjetja (Rozman, 1993, str. 104).

5.1 OBSEG IN STRUKTURA OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV

Z viri sredstev razumemo pravne in fizične osebe, ki vlagajo, posojajo ali kako drugače prispevajo k sredstvom podjetja. Podjetje ima določene obveznosti do virov; če je obveznost le v dobrem gospodarjenju, ne pa vračanju sredstev, govorimo o stalnih ali trajnih virih. Če je obveznost vračanja dolgoročna, kot je na primer pri dolgoročnih kreditih, govorimo o dolgoročnih virih in obveznostih. Kratkoročni kredit ali dolžne zneske dobavitelju mora podjetje poravnati do roka zapadlosti. Govorimo o kratkoročnih virih in obveznostih (Pučko & Rozman, 1992, str. 76).

Spremljanje in ocenjevanje obsega in strukture obveznosti do virov sredstev kaže usmerjati na ugotavljanje, od katerih virov nabavlja združba (podjetje) finančne vire, kakšno sestavo virov ima in tudi koliko je ta sestava ustrezna.

Obveznosti do virov sredstev so lahko:

- obveznosti do tujih ali vračljivih virov in
- obveznosti do lastnih ali nevračljivih virov.

Zato te obveznosti spremljamo in ocenjujemo glede na njihov obseg in njihovo strukturo s tega vidika. Opazovati pa kaže obveznosti do virov sredstev tudi z vidika

- kratkoročnih obveznosti in
- dolgoročnih obveznosti.

V okviru prvih so predvsem tekoče obveznosti iz poslovanja in kratkoročni krediti, v okviru drugih pa predvsem lastni viri in dolgoročni krediti (Pučko, 1999, str. 82, 83).

Obseg in struktura obveznosti do virov sredstev podjetja Jeruha, d. o. o., sta prikazana v Tabeli 13.

Tabela 13: Obseg in struktura obveznosti do virov sredstev podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007 (v EUR)

Element	2005		2006		2007		I 06/05	I 07/06
	Vrednost	%	Vrednost	%	Vrednost	%		
A. Kapital	71.277	80,42	71.586	81,58	76.219	78,39	100,43	106,47
1. Vpoklicani kapital	31.711	44,49	30.846	43,09	29.210	38,32	97,27	94,70
2. Kapitalske rezerve	15.856	22,24	15.423	21,54	14.605	19,16	97,27	94,70
3. Rezerve iz dobička	2.111	2,96	2.168	3,03	2.474	3,25	102,70	114,11
4. Preneseni čisti dobiček	20.811	29,20	21.010	29,35	21.922	28,76	100,96	104,34
5. Čisti dobiček poslovnega leta	788	1,11	2.139	2,99	8.008	10,51	271,45	374,38
B. Rezervacije in dolgoročne PČR	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0,00
C. Dolgoročne obveznosti	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0,00
Č. Kratkoročne obveznosti	17.359	19,58	16.168	18,42	21.006	21,61	93,14	129,92
1. Poslovne obvezn. Do dobaviteljev	1.441	8,30	2.595	16,05	1.763	8,39	180,08	67,94
2. Druge poslovne obveznosti	15.918	91,70	13.573	83,95	19.243	91,61	85,27	141,77
D. Kratkoročne PČR	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0,00
Obveznosti do virov sredstev skupaj	88.636	100,00	87.754	100,00	97.225	100,00	99,00	110,79

Vir: Bilance stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007.

Iz Tabele 13, na strani 29, je razvidno, da se je obseg obveznosti do virov sredstev leta 2006 v primerjavi z letom 2005 zmanjšal za 1,00 %, leta 2007 pa se je v primerjavi z letom prej povečal za 10,79 %. Leta 2005 je bil delež kapitala v strukturi obveznosti do virov sredstev 80,42 %, kratkoročnih obveznosti pa 19,58 %. Leta 2006 se je delež kapitala povečal na 81,58 %, delež kratkoročnih obveznosti v strukturi obveznosti do virov sredstev pa je zavzemal 18,42 %. Leta 2007 je bil delež kapitala 78,39 %, delež kratkoročnih obveznosti pa 21,61 %. Največji delež kapitala je v vseh treh letih predstavljal vpoklicani oziroma osnovni kapital, in sicer približno 40 %. Preneseni čisti dobiček je znašal v vseh treh letih približno 30 % vrednosti kapitala. Pomembno vrednost so predstavljale še kapitalske rezerve, ki so v opazovanih letih predstavljale približno 20 % kapitala.

Kapital se je v letu 2006 glede na leto 2005 povečal za 0,43 %, leta 2007 glede na leto 2006 pa za 6,47 %. Deleža vpoklicanega kapitala in kapitalskih rezerv, ki predstavljata velik delež kapitala sta se malo zmanjšala. Leta 2006 glede na leto 2005 sta se zmanjšala za 2,73 %, leta 2007 glede na leto 2006 pa za 5,30 %. Vpoklicani kapital je nominalno sicer ostal nespremenjen, zmanjšanje je na račun prevrednotenja postavk z indeksom cen življenjskih potrebščin. Hkrati so se povečali deleži preostalih treh postavk kapitala. Te tri postavke sicer v kapitalu predstavljajo manjši delež, vendar so se povečala za več, kot sta se zmanjšali prvi dve postavki. Čisti dobiček poslovnega leta se je leta 2006 glede na leto 2005 povečal za 171,45 %, leta 2007 glede na leto 2006 pa za 274,38 %.

Rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev, dolgoročnih obveznosti in kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev družba v opazovanih treh letih ni imela. Iz tega je razvidno, da podjetje ni zadolženo.

Kratkoročne obveznosti so se leta 2006 glede na leto 2005 zmanjšale za 6,86 %, leta 2007 glede na leto 2006 pa so se povečale za 29,92 %. Poslovne obveznosti do dobaviteljev so bile leta 2006 glede na predhodno leto večje za 80,08 %, leta 2007 pa so bile glede na predhodno leto manjše za 32,06 %. Odstotka povišanja oziroma zmanjšanja poslovnih obveznosti do dobaviteljev sta sicer visoka, vendar ti zneski v absolutne številu niso visoka. Ta postavka tudi ne predstavlja pomembnejšega deleža v strukturi kratkoročnih obveznosti in s tem v strukturi celotnih obveznosti do virov sredstev. Večji delež v kratkoročnih obveznostih predstavljajo druge poslovne obveznosti, in sicer leta 2005 91,70 %, leta 2006 83,95 % in leta 2007 91,61 %. Leta 2006 so se glede na leto 2005 zmanjšale za 14,73 %, leta 2007 glede na leto 2006 pa so se povečale za 41,77 %. Večinoma jih sestavljajo obveznosti do delavcev za obračunane plače in materialne stroške, kot so prehrana, prevoz na delo in z njega, dnevnice in kilometrine. Druga pomembna postavka so obveznosti do države za davke: davek na dodano vrednost, davek od dohodka pravnih oseb in davki od plač. Druge poslovne obveznosti so se leta 2007 glede na leto prej povišale za tako velik odstotek tudi na račun trinajste plače, ki jo je podjetje obračunalo v decembru tega leta, izplačalo pa januarja prihodnje leto.

Z analizo strukture virov financiranja ugotovimo, kakšno poslovno politiko vodi podjetje glede pridobivanja sredstev. Podjetje se lahko usmeri na (Pučko, 1999, str. 83):

- financiranje svojega poslovanja s kratkoročnimi viri sredstev,
- financiranje svojega poslovanja s tujimi viri sredstev,
- financiranje poslovanja z lastnimi viri sredstev,
- financiranje poslovanja z razvijanjem optimalne strukture virov.

Vložek kapitala predstavlja lastni in nevračljivi vir poslovnih sredstev. Krediti in druge obveznosti so tuji in vračljivi viri sredstev. Odnos med obema vrstama obveznosti in skupnimi obveznostmi poznamo kot stopnjo kapitalizacije in stopnjo zadolženosti podjetja. Stopnja kapitalizacije je razmerje med lastnimi in vsemi viri, stopnja zadolženosti pa med tujimi in vsemi viri. Lahko izračunamo tudi njuno medsebojno razmerje (Pučko & Rozman, 1992, str. 82).

S stopnjo kapitalizacije in zadolženosti ocenjujemo strukturo virov financiranja. Ta dva kazalnika kažeta finančno varnost podjetja.

Lastne vire podjetja predstavlja kapital, ki pripada lastnikom podjetja. Med tuje vire štejemo kratkoročne in dolgoročne obveznosti ter pasivne časovne razmejitve.

Izračun stopnje kapitalizacije in stopnje zadolženosti je prikazan v Tabeli 14.

Tabela 14: Stopnja kapitalizacije in stopnja zadolženosti podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007

Element	2005	2006	2007	I 06/05	I 07/06
1. Lastni kapital (v EUR)	71.277	71.586	76.219	100,43	106,47
2. Vsi viri (v EUR)	88.636	87.754	97.225	99,00	110,79
3. Stopnja kapitalizacije (v %) (1 : 2)	80,42	81,58	78,39	101,44	96,09
4. Tuji viri (v EUR)	17.359	16.168	21.006	93,14	129,92
5. Vsi viri (v EUR)	88.636	87.754	97.225	99,00	110,79
6. Stopnja zadolženosti (v %) (4 : 5)	19,58	18,42	21,61	94,08	117,32

Vir: Bilance stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007.

Iz Tabele 14 vidimo, da je bil v podjetju Jeruha, d. o. o., delež lastnih sredstev v skupnih sredstvih v letu 2005 80,42 %, v letu 2006 81,58 %, v letu 2007 pa 78,39 %. Stopnja kapitalizacije se je v letu 2006 glede na predhodno obdobje povečala za 1,44 %, kar kaže na povečanje deleža lastnih virov. V letu 2007 pa se je v primerjavi z obdobjem prej zmanjšala za 3,91 %, kar kaže na zmanjšanje deleža lastnih virov. Visoka stopnja kapitalizacije v preučevanem obdobju pomeni, da je bilo podjetje usmerjeno na lastno financiranje. Zagotovljena je bila visoka finančna varnost podjetja.

Stopnja zadolženosti se je v letu 2006 glede na predhodno leto zmanjšala za 5,92 %, v letu 2007 pa se je povečala za 17,32 %. Je relativno nizka, in sicer je bila leta 2005 19,58 %, leta 2006 18,42 %, leta 2007 pa 21,61 %. Podjetje malo izrablja tuje vire financiranja, če pa jih, so to kratkoročne obveznosti.

Visoka stopnja kapitalizacije in zmanjšanje stopnje zadolženosti leta 2006 glede na leto 2005 in le majhno povečanje te v letu 2007 glede 2006 kažeta na dokaj netvegano poslovanje podjetja.

5.2 RAZMERJE MED SREDSTVI IN FINANČNIMI VIRI

V podjetju se sredstva nenehno preoblikujejo iz začetne denarne oblike prek drugih spet v denar. Razmerja med sredstvi in finančnimi viri predstavljajo celoto bilance. Gre predvsem za ocenjevanje finančne stabilnosti in likvidnosti podjetja. Finančna stabilnost pomeni sposobnost poravnave vseh dolgov in vrnitve vložnega kapitala lastnikom iz lastnih sredstev ob morebitnem prenehanju pravnega sistema. Dolgoročno gledano je torej podjetje finančno stabilno, če so dolgoročno vezana sredstva in obveznosti do njihovih virov medsebojno usklajeni. Plačilna sposobnost oziroma likvidnost pomeni sposobnost stalnega poravnavanja vseh zapadlih obveznosti.

Bilanco razčlenimo na podbilance po ročnosti vezave sredstev in virov financiranja. Iz podbilance dolgoročno vezanih sredstev in virov izvedemo kazalec finančne stabilnosti podjetja, iz podbilance kratkoročno vezanih sredstev in virov pa kazalec plačilne sposobnosti.

Kazalnika finančne stabilnosti in plačilne sposobnosti sta prikazana v Tabeli 15.

Tabela 15: Razmerje med sredstvi in viri financiranja podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007

Element	2005	2006	2007	I 06/05	I 07/06
1. Dolgoročna sredstva	57.550	56.041	51.163	97,38	91,30
2. Kratkoročna sredstva	31.085	31.713	46.062	102,02	145,25
3. Poslovna sredstva	88.636	87.754	97.225	99,00	110,79
4. Dolgoročni viri	71.277	71.586	76.219	100,43	106,47
5. Kratkoročni viri	17.359	16.168	21.006	93,14	129,92
6. Vsi viri poslovnih sredstev	88.636	87.754	97.225	99,00	110,79
7. Finančna stabilnost (4 : 1)	1,239	1,277	1,490	103,07	116,68
8. Plačilna sposobnost (2 : 5)	1,791	1,961	2,193	109,49	111,83

Vir: Bilance stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007.

Podbilanca dolgoročno vezanih sredstev in virov sredstev je osnova za ugotavljanje, s kakšno finančno stabilnostjo imamo opraviti v podjetju.

Razmerje med dolgoročnimi sredstvi in dolgoročnimi viri predstavlja finančno stabilnost podjetja. Več kot je dolgoročnih virov v primerjavi z dolgoročnimi sredstvi, bolj je podjetje finančno stabilno (Pučko & Rozman, 1992, str. 84).

Kazalec finančne stabilnosti za podjetje je bil v letu 2006 za 3,07 % večji kot v letu 2005, v letu 2007 pa za 16,68 % večji kot v letu 2006. Ta kazalec je večji od 1, kar pomeni, da je podjetje finančno stabilnejše in v dolgoročnem ravnovesju.

Iz podbilance kratkoročno vezanih sredstev in virov sredstev lahko ugotavljamo likvidnost oziroma plačilno sposobnost podjetja.

Razmerje med kratkoročnimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi je plačilna sposobnost podjetja. Kratkoročne obveznosti pomenijo, da jih bo treba kmalu poravnati. Za poravnavo potrebujemo kratkoročna sredstva (Pučko & Rozman, 1992, str. 83).

Če podjetje sprti poravnava zapadle obveznosti, je plačilno sposobno. Kazalec, nižji od 1, kaže na težave v plačilni sposobnosti.

Kazalec plačilne sposobnosti podjetja je v vseh treh opazovanih letih višji od 1 in podjetje sprti poravnava zapadle kratkoročne obveznosti. Večino poravnava celo pred rokom zapadlosti v plačilo. V letu 2006 je imelo za 9,49 % večjo plačilno sposobnost kot v letu 2005, v letu 2007 pa je imelo za 11,83 % večjo plačilno sposobnost kot v letu 2006.

V nadaljevanju so izračunani podrobneje in natančneje opredeljeni kazalci plačilne sposobnosti.

5.2.1 ANALIZA PLAČILNE SPOSOBNOSTI

Analiza plačilne sposobnosti oziroma likvidnosti se začne s povezavo kratkoročnih naložb podjetja z njegovimi tekočimi obveznostmi. Čim večje je dolgoročno financiranje kratkoročnih sredstev, tem bolj je podjetje plačilno sposobno. Podjetje, ki bi v celoti financiralo svoja kratkoročna sredstva z dolgoročnimi finančnimi viri, bi bilo absolutno plačilno sposobno.

Za ugotavljanje plačilne sposobnosti poznamo več kazalcev, ki kažejo doseženo kratkoročno finančno ravnovesje, ki je potrebno za zagotovitev nemotenega financiranja. Ti kazalci so prikazani v Tabeli 16, na strani 34.

Tabela 16: Kazalci plačilne sposobnosti podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007 (v EUR)

Element	2005	2006	2007	I 06/05	I 07/06
1. Trenutna plačilna sposobnost	0,39	0,10	0,71	25,64	71,00
2. Tekoča plačilna sposobnost	1,78	1,95	2,17	109,55	111,28
3. Splošna plačilna sposobnost	1,78	1,95	2,17	109,55	111,28

Vir: Bilance stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007.

Kazalec trenutne plačilne sposobnosti nam pove, koliko kratkoročnih obveznosti bi se lahko na določen dan poravnalo z razpoložljivimi denarnimi sredstvi in vrednostnimi papirji.

Optimalna velikost tega kazalca se med podjetji močno razlikuje. Optimalna trenutna likvidnost je odvisna predvsem od rokov zapadlosti kratkoročnih obveznosti. Če je vrednost tega kazalca premajhna, vodi v nelikvidnost, vendar tudi ni gospodarno, če ima podjetje v najlikvidnejši obliki vezanih več sredstev, kot jih v danem trenutku potrebuje za pokritje dospelih kratkoročnih obveznosti, saj so likvidnejša sredstva manj donosna in pomenijo oportunitetni strošek.

$$\text{trenutna plačilna sposobnost} = \frac{\text{denarna sredstva} + \text{kratkoročni vrednostni papirji}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

Kazalec trenutne plačilne sposobnosti je bil leta 2006 za 74,36 % manjši kot leta 2005, leta 2007 pa za 29 % manjši kot leta 2006, kar pomeni, da je v letih 2006 in 2007 podjetje lahko poravnalo manj kratkoročnih obveznosti na določen dan z razpoložljivimi denarnimi sredstvi in vrednostnimi papirji kot leto prej. Leta 2005 je bilo podjetje sposobno poravnati 39 % vseh svojih kratkoročnih obveznosti, leta 2006 10 %, leta 2007 pa 71 %.

Kazalec tekoče plačilne sposobnosti nam kaže stopnjo usklajenosti nematerialnih gibljivih sredstev, to je kratkoročnih sredstev brez zalog in kratkoročnih obveznosti.

Tekoča plačilna sposobnost je zagotovljena, če ima podjetje na določen dan v celoti krite kratkoročne obveznosti s kratkoročnimi sredstvi. Vrednost tega kazalca bi morala biti enaka ali večja od 1. Previsoka vrednost kazalca nam kaže na ne preveč ekonomično obnašanje podjetja.

$$\text{tekoča plačilna sposobnost} = \frac{\text{kratkoročna sredstva} - \text{zaloge}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

Kazalec tekoče plačilne sposobnosti je bil za leto 2005 1,78, leta 2006 pa se je povečal za 9,55 % in je znašal 1,95. Leta 2007 je znašal 2,17 in je bil za 11,28 % večji kot leta 2006. Podjetje je bilo v vseh treh letih nadpovprečno plačilno sposobno in je lahko kratkoročne obveznosti krilo s kratkoročnimi sredstvi.

Kazalec splošne plačilne sposobnosti je razmerje med celotnimi kratkoročnimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi. Kaže nam sposobnost podjetja, da poravnava kratkoročne obveznosti z denarjem, kratkoročnimi vrednostnimi papirji in zalogami.

Za nemoteno financiranje oziroma ohranjanje likvidnosti je potrebno, da so kratkoročna sredstva dvakrat večja od kratkoročnih obveznosti. To pomeni, da bi morala biti vrednost kazalca enaka 2.

$$\text{splošna plačilna sposobnost} = \frac{\text{kratkoročna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

Kazalec splošne plačilne sposobnosti je enak kazalcu tekoče plačilne sposobnosti, kajti podjetje opravlja storitvene dejavnosti in ne izkazuje zalog. Podjetje v letih 2006 in 2007 zadošča pogoju, da morajo biti gibljiva sredstva dvakrat večja od kratkoročnih obveznosti, leta 2005 pa je ta kazalec malo manjši. Po tem kriteriju podjetje zagotavlja nemotenega financiranje.

Podjetje mora biti tako kratko- kot dolgoročno sposobno poravnati obveznosti s svojimi sredstvi. Če tega ni sposobno narediti, to pomeni, da posluje nerentabilno. Po drugi strani podjetje ne sme pretiravati in si delati prevelikih likvidnih rezerv. Kajti rezerve, kot so denarna sredstva na računih, se ne obrestujejo, in podjetje tako, da drži sredstva na računu, namesto da bi jih obračalo v poslovnem procesu, sebi zmanjšuje dobiček (Mramor, 1993, str. 230).

5.2.2 ALTMANOV MODEL

Eden od modelov za presojo financ podjetja je Altmanov obrazec, ki združuje pet različnih ponderiranih kazalcev (Repovž, 1992, str. 108). Ti kazalci upoštevajo podatke iz bilance stanja, ki prikazuje finančni položaj v določenem trenutku in iz izkaza uspeha, ki kaže poslovanje v določenem obdobju. Prednost takšnega ponderiranega kazalca je v hitri oceni uspešnosti posameznega podjetja, ne more pa nadomestiti podrobnejše analize.

Model je enostaven in daje sorazmerno natančne podatke o finančnem zdravju podjetja. Uporabljajo ga zlasti delničarji, saj je primeren za hitro presojo in odločanje o nakupu ali prodaji delnic glede na finančno zdravje ali stečaj podjetja (Čibej, 1992, str. 109).

Obrazec zapišemo tako:

$$Z = 1,2 X_1 + 1,4 X_2 + 3,3 X_3 + 0,6 X_4 + 1,0 X_5$$

pri čemer je:

X1 = gibljiva sredstva, zmanjšana za kratkoročne vire in deljena s celotnimi sredstvi (neto obratna sredstva, deljena s celotnimi sredstvi),

X2 = zadržan dobiček, deljen s celotnimi sredstvi,

X3 = dobiček, povečan za odhodke od financiranja in deljen s celotnimi sredstvi,

X4 = vrednost kapitala, deljena z vrednostjo dolgov (celotnih obveznosti),

X5 = prodaja (poslovni prihodki), deljena s celotnimi sredstvi,

Z = splošni indeks podjetniškega finančnega zdravja.

Izračun je preveden iz ameriške literature in kot tak prilagojen našim razmeram (Čibej, 1992, str. 108–110).

Z raziskavami so ugotovili, da je rang Z za večino podjetij med -4 in 8. Po raziskavah Altmana imajo podjetja naslednje vrednosti:

1. finančno močna podjetja imajo vrednost Z nad 2,99,
2. podjetja v resnih težavah imajo vrednost Z pod 1,81,
3. podjetja med 1,88 in 2,99 gredo lahko v obe smeri.

V Tabeli 17 je prikazan izračun kazalca finančnega zdravja podjetja.

Tabela 17: Izračun kazalca finančnega zdravja podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007

Element	2005	2006	2007	I 06/05	I 07/06
1. X1	0,15	0,17	0,25	113,33	147,05
2. X2	0,24	0,26	0,31	108,33	119,23
3. X3	0,24	0,26	0,31	108,33	119,23
4. X4	0,80	0,82	0,78	102,50	95,12
5. X5	1,77	1,75	1,55	98,87	88,57
6. Z	3,31	3,40	3,44	102,71	101,17

Vir: Bilance stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007; Izkazi poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o., v letih 2005, 2006 in 2007.

Kazalnik finančnega zdravja podjetja je znašal v letu 2005 3,31, v letu 2006 3,40, v letu 2007 pa se je zvišal na 3,44.

Po zgornji lestvici se je podjetje v vseh treh letih nahajalo med finančno močnimi podjetji, v letu 2006 se je kazalec glede na leto 2005 povečal še za 2,71 %, leta 2007 glede na leto 2006 pa se je povečal za 1,17 %.

Vprašanje je, v kolikšni meri je uporaba Altmanovega obrazca primerna za analizo naših podjetij, saj ga zasledimo v ameriški literaturi in daje najbolj objektivno oceno za ameriška podjetja.

SKLEP

V diplomskem delu je analizirano poslovanje podjetja Jeruha, d. o. o., in sicer na podlagi primerjave podatkov iz leta 2006 s podatki iz leta 2005 in iz leta 2007 s podatki iz leta 2006. Dejavnike, ki so na uspešnost poslovanja delovali pozitivno ali negativno, sem skušala odkriti z razčlenjevanjem uspeha poslovanja, kazalcev uspešnosti, sredstev podjetja in analizo financiranja.

Rezultati analize poslovanja podjetja so pokazali, da je podjetje v vseh treh preučevanih letih poslovalo z dobičkom, ki je bil v letu 2006 veliko večji kot v letu 2005, v letu 2007 pa veliko večji kot v letu 2006. Povečanje dobička v letu 2006 glede na leto 2005 in v letu 2007 glede na leto 2006 je posledica zmanjšanja poslovnih odhodkov, ki so se zmanjšali za več kot poslovni prihodki. Postavke iz financiranja in izredne postavke zaradi svoje majhnosti niso bistveno vplivale na višino dobička. Trije najpomembnejši dejavniki, ki so vplivali na znižanje stroškov, so nakup nove računalniške opreme, zaradi česar so se zmanjšali stroški vzdrževanja osnovnih sredstev, zaposlitev pripravnice, katere plača je nižja od prej zaposlene delavke in nižji stroški amortizacije zaradi znižanja stopenj amortiziranja.

Pri analizi kazalcev uspešnosti sem obravnavala tri kazalce. Produktivnost je bila v vseh treh letih skoraj enaka. Prihodki in poslovni prihodki so se sicer zmanjšali, za podoben odstotek pa se je spremenilo tudi povprečno število zaposlenih. Produktivnost je izračunana kot razmerje med prihodki oziroma poslovnimi prihodki in številom zaposlenih. Ekonomičnost se je v letih 2006 in 2007 povečala glede na predhodni obdobji. V vseh treh prikazovanih obdobjih je večja od 1, kar pomeni, da je podjetje v vseh treh letih poslovno leto sklenilo z dobičkom. Tudi rentabilnost je bila leta 2006 večja kot leta 2005 in leta 2007 večja kot leta 2006, in sicer tako rentabilnost kapitala kot rentabilnost sredstev.

Analiza sredstev je pokazala, da so se sredstva v letu 2006 glede na leto 2005 in v letu 2007 glede na leto 2006 povečala. V vseh treh obdobjih so dolgoročna sredstva predstavljala večinski delež v vseh sredstvih. V letih 2006 in 2007 so se glede na predhodni leti precej povečala kratkoročna sredstva. Podjetje je bolj uspešno izterjevalo zapadle obveznosti svojih strank, zaradi tega je imelo manj terjatev in na svojem poslovnem računu več denarnih sredstev. Del teh sredstev je posodilo kot kratkoročno posojilo, samo pa je popolnoma nezadolženo. Dolgoročna sredstva so se v letu 2006 glede na leto 2005 in v letu 2007 glede na leto 2006 nekoliko znižala, saj je podjetje bolj malo investiralo.

Odpisanost osnovnih sredstev je bila dokaj nizka, kar je pozitivno vplivalo na večji dobiček in s tem večjo uspešnost poslovanja. V opazovanih obdobjih se je hitrost obračanja gibljivih sredstev zmanjšala, kar kaže na daljšo vezavo sredstev.

Pri analizi finančne funkcije sem v preučevanem obdobju ugotovila povečanje stopnje kapitalizacije v letu 2006 glede na leto 2005 zaradi povečanja deleža lastnih virov, kar pomeni, da je bilo podjetje usmerjeno na lastno financiranje, leta 2007 glede na leto 2006 pa je bila stopnja kapitalizacije nekoliko nižja. Finančna varnost podjetja se je leta 2006 glede na leto 2005 povečala, na kar kaže zmanjšanje stopnje zadolženosti. Leta 2007 se je glede na leto 2006 nekoliko povečala. Podjetje je leta 2006 doseglo višjo finančno stabilnost kot leto prej, leta 2007 pa nižjo kot leto prej. Podjetje je v vseh treh opazovanih letih z dolgoročnimi viri uspelo pokriti vsa dolgoročna sredstva. Prav tako je bilo v vseh treh letih tekoče plačilno likvidno. Sposobno je bilo poravnati svoje obveznosti ob zapadlosti. Glede na analizo Altmanovega modela je bilo podjetje v vseh treh letih finančno močno, leta 2006 glede na leto 2005 in leta 2007 glede na leto 2006 se je finančni položaj še nekoliko izboljšal.

Na podlagi celotne analize, primerjave posameznih podatkov, izračunanih indeksov, struktur in koeficientov lahko ugotovim, da je bila finančna uspešnost poslovanja podjetja v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 in v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 večja. Kazalci uspešnosti torej kažejo na izboljšanje poslovanja podjetja, vendar pa je ta uspešnost posledica nižanja stroškov, prihodki so v opazovanih letih približno enaki. Podjetje je sicer pridobilo nove stranke, ki pa so šele na začetku svojega delovanja, imajo še malo zaposlenih in dokumentacije za računovodsko obdelavo. Podjetje Jeruha, d. o. o., jim zato za zdaj izstavlja nizke račune, v letu ali dveh pa se bo poslovanje teh podjetij razširilo in tudi podjetje Jeruha, d. o. o., jim bo lahko zaračunavalo več za svoje storitve in s tem povečalo prihodke iz poslovanja.

Danes je prednost podjetja predvsem v dobri kakovosti storitev in temu posvečamo vso svojo skrb. Podjetje vodi uspešno kadrovske politiko, saj se zavedamo, kako pomembni so zaposleni, ki predstavljajo dejansko vrednost podjetja. Podjetje si prizadeva za dotok mladega in strokovno izobraženega kadra, že zaposlene pa pošilja na dodatne izobraževalne seminarje.

Podjetje si je med svojimi strankami že pridobilo ugled. Uspešno se prilagaja stalno spreminjajočim se tržnim razmeram in povečuje svojo uspešnost. Pri tem je pomembno sodelovanje vseh zaposlenih.

Poleg teh notranjih dejavnikov, na katere lahko podjetje vpliva, so za uspeh poslovanja pomembne tudi zunanje spremenljivke, ki so lahko pozitivne ali negativne. Nanje podjetje ne more vplivati, postavljajo pa osnovne pogoje poslovanja. Treba jih je predvidevati in upoštevati pri poslovnem odločanju.

LITERATURA IN VIRI

1. *Bilanca stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2004.*
2. *Bilanca stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2005.*
3. *Bilanca stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2006.*
4. *Bilanca stanja podjetja Jeruha, d. o. o., na dan 31. 12. 2007.*
5. Bošnjak, M. (2000). *Gradivo za vaje in seminar za predmeta upravljanje in ravnanje podjetja in temelji managementa.* Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
6. Čibej, J. A. (1992). *Slovensko podjetje jutri.* Ljubljana: Ekonomska fakulteta, CISEF.
7. Hočevnar, M., Igljučar, A. & Zaman, M. (2000). *Osnove računovodstva.* Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
8. Igljučar, A. & Hočevnar, M. (1997). *Računovodstvo za managerje.* Ljubljana: Gospodarski vestnik.
9. *Indeks inflacije.* Statistični urad Republike Slovenije.
10. *Interni podatki podjetja Jeruha, d. o. o., Borovnica.*
11. *Izkaz poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o., v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2004.*
12. *Izkaz poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o., v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2005.*
13. *Izkaz poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o., v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2006.*
14. *Izkaz poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o., v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2007.*
15. *Kadrovska evidenca zaposlenih podjetja Jeruha, d. o. o., za leta 2005, 2006 in 2007.*
16. Mramor, D. (1993). *Uvod v poslovne finance.* Ljubljana: Gospodarski vestnik.
17. Pučko, D. (1999). *Analiza in načrtovanje poslovanja.* Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
18. Pučko, D. (2004). *Analiza poslovanja.* Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

19. Pučko, D. & Rozman, R. (1992). *Ekonomika podjetja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
20. Repovž, L. (1992). Finančna sanacija podjetja. V J. A. Čibej (ur.), *Slovensko podjetje jutri* (str. 101-121). Ljubljana: CISEF.
21. Rozman, R. (1993). *Planiranje poslovanja podjetja*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
22. Rozman, R. & Rusjan, B. (1993). *Organizacija (ravnanje) proizvodnje, 1. del*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
23. *Slovenski računovodski standardi*. (2006). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
24. *Statut podjetja Jeruha, d. o. o.*
25. Stepko, D. (1989). *Ekonomika podjetja. IV. Analiza uspešnosti gospodarjenja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
26. Tekavčič, M. (1995). Nekateri vidiki analize uspešnosti poslovanja. *Zbornik referatov 1. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije* (str. 66-76). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije.
27. Turk, I. (1990). *Uvod v ekonomiko poslovnega sistema*. Ljubljana: Zveza društev računovodskih in finančnih delavcev Slovenije.
28. Turk, I. (1993). *Uvod v ekonomiko gospodarske družbe*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
29. Turk, I., Kavčič, S. & Kokotec-Novak, M. (2003). *Poslovodno računovodstvo*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
30. Turk, I. & Melavc, D. (1992). *Uvod v računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija.
31. Turk, I. & Melavc, D. (1998). *Računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija.

PRILOGE

Priloga 1: Statistični podatki iz Bilanc stanja podjetja Jeruha, d. o. o., Borovnica, na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007 v tekočih cenah in stalnih cenah iz leta 2007 (v EUR)

BILANCA STANJA	Oznaka za AOP	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007
		tekoče cene	tekoče cene	stalne cene	stalne cene	stalne cene
SREDSTVA (002+032+053)	001	81.647	83.100	88.636	87.754	97.225
A. DOLGOROČNA SREDSTVA (003+010+018+019+027+031)	002	53.013	53.069	57.551	56.041	51.163
I. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitev (004+009)	003	325	210	353	222	95
1. Neopredmetena sredstva (005 do 008)	004	325	210	353	222	95
a) Dolgoročne premoženjske pravice	005	325	210	353	222	95
b) Dobro ime	006	0	0	0	0	0
c) Dolgoročno odloženi stroški razvijanja	007	0	0	0	0	0
č) Druga neopredmetena sredstva	008	0	0	0	0	0
2. Dolgoročne aktivne časovne razmejitev	009	0	0	0	0	0
II. Opredmetena osnovna sredstva (011 do 017)	010	52.687	52.859	57.197	55.819	51.068
1. Zemljišča	011	6.919	6.919	7.511	7.306	6.919
2. Zgradbe	012	40.865	37.952	44.364	40.077	36.204
3. Proizvajalne naprave in stroji	013	0	0	0	0	0
4. Druge naprave in oprema, drobn inventar in druga opredmetena osnovna sredstva	014	4.903	7.988	5.323	8.435	7.945
5. Biološka sredstva	015	0	0	0	0	0
6. Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	016	0	0	0	0	0
7. Predujmi za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	017	0	0	0	0	0
III. Naložbene nepremičnine	018	0	0	0	0	0
IV. Dolgoročne finančne naložbe (020+024)	019	0	0	0	0	0
1. Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil (021 do 023)	020	0	0	0	0	0
a) Delnice in deleži v družbah v skupini	021	0	0	0	0	0
b) Druge delnice in deleži	022	0	0	0	0	0
c) Druge dolgoročne finančne naložbe	023	0	0	0	0	0
2. Dolgoročna posojila (025 + 026)	024	0	0	0	0	0
a) Dolgoročna posojila družbam v skupini	025	0	0	0	0	0
b) Druga dolgoročna posojila	026	0	0	0	0	0
V. Dolgoročne poslovne terjatve (028 do 030)	027	0	0	0	0	0
1. Dolgoročne poslovne terjatve do družb v skupini	028	0	0	0	0	0
2. Dolgoročne poslovne terjatve do kupcev	029	0	0	0	0	0
3. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih	030	0	0	0	0	0
VI. Odložene terjatve za davek	031	0	0	0	0	0
B. KRATKOROČNA SREDSTVA (033+034+040+048+052)	032	28.388	29.806	30.818	31.475	45.539
I. Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	033	0	0	0	0	0

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

BILANCA STANJA	Oznaka za AOP	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007
		tekoče cene	tekoče cene	stalne cene	stalne cene	stalne cene
II. Zaloge (035 do 039)	034	0	0	0	0	0
1. Material	035	0	0	0	0	0
2. Nedokončana proizvodnja	036	0	0	0	0	0
3. Proizvodi	037	0	0	0	0	0
4. Trgovsko blago	038	0	0	0	0	0
5. Predejmi za zaloge	039	0	0	0	0	0
III. Kratkoročne finančne naložbe (041+045)	040	296	0	322	0	12.500
1. Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil (042 do 044)	041	296	0	322	0	0
a) Delnice in deleži v družbah v skupini	042	0	0	0	0	0
b) Druge delnice in deleži	043	0	0	0	0	0
c) Druge kratkoročne finančne naložbe	044	296	0	322	0	0
2. Kratkoročna posojila (046+047)	045	0	0	0	0	12.500
a) Kratkoročna posojila družbam v skupini	046	0	0	0	0	0
b) Druga kratkoročna posojila	047	0	0	0	0	12.500
IV. Kratkoročne poslovne terjatve (049 do 051)	048	21.925	28.322	23.801	29.908	18.220
1. Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini	049	0	0	0	0	0
2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	050	19.817	27.387	21.514	28.921	17.718
3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	051	2.107	935	2.288	987	502
V. Denarna sredstva	052	6.168	1.484	6.696	1.567	14.819
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	053	246	225	267	238	523
Zabilančna sredstva	054	0	0	0	0	0
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV (056+072+075+085+095)	055	81.647	83.100	88.636	87.754	97.225
A. KAPITAL (057+060+061+067+068-069+070-071)	056	65.657	67.790	71.277	71.586	76.219
I. Vpoklicani kapital (058-059)	057	29.210	29.210	31.711	30.846	29.210
1. Osnovni kapital	058	29.210	29.210	31.711	30.846	29.210
2. Nvpoklicani kapital (kot odbitna postavka)	059	0	0	0	0	0
II. Kapitalske rezerve	060	14.605	14.605	15.855	15.423	14.605
III. Rezerve iz dobička (062+063-064+065+066)	061	1.945	2.053	2.111	2.168	2.474
1. Zakonske rezerve	062	1.945	2.053	2.111	2.168	2.474
2. Rezerve za lastne delnice in lastne poslovne deleže	063	0	0	0	0	0
3. Lastne delnice in lastni poslovni deleži (kot odbitna postavka)	064	0	0	0	0	0
4. Statutarne rezerve	065	0	0	0	0	0
5. Druge rezerve iz dobička	066	0	0	0	0	0
IV. Presežek iz prevrednotenja	067	0	0	0	0	0
V. Preneseni čisti dobiček	068	19.170	19.896	20.811	21.010	21.922
VI. Prenesena čista izguba	069	0	0	0	0	0
VII. Čisti dobiček poslovnega leta	070	726	2.026	788	2.139	8.008
VIII. Čista izguba poslovnega leta	071	0	0	0	0	0

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

BILANCA STANJA	Oznaka za AOP	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto
		2005 tekoče cene	2006 tekoče cene	2005 stalne cene	2006 stalne cene	2007 stalne cene
B. REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (073+074)	072	0	0	0	0	0
1. Rezervacije	073	0	0	0	0	0
2. Dolgoročne pasivne časovne razmejitev	074	0	0	0	0	0
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI (076+080+084)	075	0	0	0	0	0
I. Dolgoročne finančne obveznosti (077 do 079)	076	0	0	0	0	0
1. Dolgoročne finančne obveznosti do družb v skupini	077	0	0	0	0	0
2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	078	0	0	0	0	0
3. Druge dolgoročne finančne obveznosti	079	0	0	0	0	0
II. Dolgoročne poslovne obveznosti (081 do 083)	080	0	0	0	0	0
1. Dolgoročne poslovne obveznosti do družb v skupini	081	0	0	0	0	0
2. Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	082	0	0	0	0	0
3. Druge dolgoročne poslovne obveznosti	083	0	0	0	0	0
III. Odložene obveznosti za davek	084	0	0	0	0	0
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI (086+087+091)	085	15.991	15.310	17.359	16.167	21.006
I. Obveznosti, vključene v skupine za odtujitev	086	0	0	0	0	0
II. Kratkoročne finančne obveznosti (088 do 090)	087	0	0	0	0	0
1. Kratkoročne finančne obveznosti do družb v skupini	088	0	0	0	0	0
2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank	089	0	0	0	0	0
3. Druge kratkoročne finančne obveznosti	090	0	0	0	0	0
III. Kratkoročne poslovne obveznosti (092 do 094)	091	15.991	15.310	17.359	16.167	21.006
1. Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini	092	0	0	0	0	0
2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	093	1.327	2.457	1.441	2.595	1.763
3. Druge kratkoročne poslovne obveznosti	094	14.664	12.853	15.919	13.573	19.243
D. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	095	0	0	0	0	0
Zabilančne obveznosti	096	0	0	0	0	0

Vir: Bilance stanja podjetja Jeruha, d. o. o., Borovnica na dan 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 in 31. 12. 2007.

Priloga 2: Statistični podatki iz Izkazov poslovnega izida podjetja Jeruha, d. o. o., Borovnica, v letih 2005, 2006 in 2007 v tekočih in stalnih cenah iz leta 2007 (v EUR)

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007
	tekoče cene	tekoče cene	stalne cene	stalne cene	stalne cene
A. ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	147.759	148.055	156.905	153.385	151.123
I. Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu	147.759	148.055	156.905	153.385	151.123
1. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev razen najemnin	147.759	148.055	156.905	153.385	151.123
E. DRUGI POSLOVNI PRIHODKI		4	0	4	
F. KOSMATI DONOS OD POSLOVANJA	147.759	148.059	156.905	153.389	151.123
G. POSLOVNI ODHODKI	146.549	145.192	155.620	150.419	140.077
II. Stroški blaga, materiala in storitev	26.035	23.201	27.646	24.036	21.089
2. Stroški porabljenega materiala	3.693	2.694	3.922	2.791	2.978
b) stroški energije	805	865	855	896	893
c) drugi stroški materiala	2.888	1.829	3.066	1.895	2.085
3. Stroški storitev	22.342	20.507	23.725	21.245	18.111
a) transportne storitve	2.959	2.874	3.142	2.977	2.259
c) povračila stroškov zaposlencem v zvezi z delom	5.354	6.457	5.685	6.689	2.997
č) drugi stroški storitev	14.029	11.176	14.898	11.578	12.855
II. Stroški dela	114.150	115.826	121.216	119.996	113.941
1. Stroški plač	75.517	76.728	80.192	79.490	77.987
2. Stroški pokojninskih zavarovanj	8.655	9.151	9.190	9.480	8.795
3. Stroški drugih socialnih zavarovanj	5.475	5.563	5.814	5.763	5.654
4. Drugi stroški dela	24.503	24.384	26.020	25.262	21.505
III. Odpisi vrednosti	6.138	5.784	6.518	5.992	4.504
1. Amortizacija	6.138	5.497	6.518	5.695	4.504
3. Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih		287	0	297	
IV. Drugi poslovni odhodki	225	381	239	395	543
2. Drugi stroški	225	381	239	395	543
H. DOBIČEK IZ POSLOVANJA	1.210	2.867	1.285	2.970	11.046
J. FINANČNI PRIHODKI	21	15	22	16	185
<i>Finančni prihodki od obresti (upoštevani že v II. in III.)</i>	21	15	22	16	185
II. Finančni prihodki iz danih posojil	0	0	0	0	173
2. Finančni prihodki iz posojil, danih drugim			0	0	173
III. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	21	15	22	16	12
2. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	21	15	22	16	12
K. FINANČNI ODHODKI	0	0	0	0	2
<i>Finančni odhodki za obresti (upoštevano že v II. in III.)</i>			0	0	2
III. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	0	0	0	0	2
3. Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti			0	0	2
L. DRUGI PRIHODKI	0	0	0	0	60
II. Drugi finančni prihodki in ostali prihodki			0	0	60
M. DRUGI ODHODKI	96	167	102	173	188
N. CELOTNI DOBIČEK	1.135	2.715	1.205	2.813	11.101
P. DAVEK IZ DOBIČKA	371	584	394	605	2.671
S. ČISTI DOBIČEK OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	764	2.131	811	2.208	8.430

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007
	tekoče cene	tekoče cene	stalne cene	stalne cene	stalne cene
POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENCEV NA PODLAGI DELOVNIH UR V OBRAČUNSKEM OBDOBJU (na dve decimalki)	4,68	5,17	4,68	5,17	4,51
ŠTEVILO MESECEV POSLOVANJA	12	12	12	12	12

Vir: Izkazi poslovnega izida za podjetje Jeruha, d. o. o., Borovnica, v letih 2005, 2006 in 2007.